

Az emlőrák patológiai diagnosztikája, feldolgozása és kórszövettani leletezése. Szakmai útmutatás a IV. emlőrák-konszenzuskonferencia alapján.

Cserni Gábor (1,2), Kulka Janina (3), Francz Monika (4), Járay Balázs (5), Kálmán Endre (6), Kovács Ilona (7), Krenács Tibor (8), Tóth Erika (9), Udvarhelyi Nóra (9), Vass László (10) Vörös András (2).

1. Bács-Kiskun Megyei Kórház, Patológiai Osztály, 6000 Kecskemét, Nyíri út 38.
2. Szegedi Tudományegyetem, Patológiai Intézet, 6025 Szeged, Állomás u. 1.
3. Semmelweis Egyetem, II. sz. Patológiai Intézet, 1091 Budapest, Üllői út 93.
4. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak és Egyetemi Oktatókórház, Jóna András Oktatókórház, Patológiai Osztály, 4400 Nyíregyháza, Szent István u. 68.
5. Medserv Kft, Nyíró Gyula Kórház Patológiai Osztály, 1135 Budapest, Lehel u. 59.
6. Pécsi Tudományegyetem, Patológiai Intézet 2. sz. Diagnosztikus Labor, 7623 Pécs Rákóczi u. 2.
7. DE Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Patológia, 4031 Debrecen Bartók B. utca 2-26
8. Semmelweis Egyetem, I. sz. Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet, 1085 Budapest, Üllői út 26.
9. Országos Onkológiai Intézet, 1122 Budapest, Ráth György u. 7-9.
10. Pest Megyei Flór Ferenc Egyetemi Oktatókórház Patológiai Osztály / Mikroszkópos Diagnosztikai Kft, 2143 Kistarcsa, Semmelweis tér 1.

Rövid cím: Az emlőrák patológiája – szakmai útmutatás

Levelező szerző: Cserni Gábor, Bács-Kiskun Megyei Kórház, Patológiai Osztály, 6000 Kecskemét, Nyíri út 38, Tel/fax 76-516768; Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Patológiai Intézet, 6720 Szeged, Állomás u. 1. E-mail: cserni@freemail.hu

Összefoglalás

A 3. emlőrák-konszenzuskonferencia óta a betegség diagnosztikájában és kezelésében is történtek olyan változások, amelyek indokoltá tették a 2016. évben megjelent szakmai ajánlások frissítését. Széles körű szakmaközi szakértői egyeztetést követően, jelen útmutatás a 4. emlőrák-konszenzuskonferencia résztvevőinek nyilvánossága előtti vitát követően került véglegesítésre. A szakmai ajánlás külön érinti a non-operatív, az intraoperatív és a posztoperatív diagnosztikát, a prognosztikai és prediktív faktorok meghatározását, a citológiai, illetve szövettani lelet tartalmi elemeit és egyes speciális kérdéseket, mint a multigénés molekuláris vizsgálatok jelen hazai helyzetét, a patológusok klinikai vizsgálatokban vállalt szerepét és ennek feltételeit, valamint néhány a jövő szempontjából irányadó pontot. A leglényegesebb változások a TNM osztályozás 8. kiadásának, a WHO emlőtumor-osztályozás 5. kiadásának, a HER2 meghatározás ASCO/CAP 2018. évi ajánlásainak és a citológiai minták értékelése Yokohama terminológiájának integrálása; a tumort infiltráló limfocitákra vonatkozó rész és a neoadjuváns kezelés utáni tumorméret meghatározásának pontosítása, valamint a molekuláris vizsgálatok szélesebb körű tárgyalása.

Kulcsszavak:

Emlőrák, konszenzuskonferencia, patológia, szakmai ajánlás, diagnosztika

Summary

There have been some relevant changes in the diagnosis and treatment of breast cancer to implement the updating of the 2016 recommendations made during the 3rd national consensus conference on the disease. Following a wide interdisciplinary consultation, the present recommendations have been finalized after their public discussion at the 4th Hungarian Consensus Conference on Breast Cancer. The recommendations cover non-operative, intraoperative and postoperative diagnostics, the determination of prognostic and predictive markers and the content of the cytology and histology reports. Furthermore, it touches some special issues such as the current status of multigene molecular markers, the role of pathologists in clinical trials and prerequisites for their involvement, some relevant points about the future. The most important changes include the integration of the TNM 8th edition, the WHO classification of breast tumours 5th edition, the ASCO/CAP HER2 assessment guidelines from 2018, and the Yokohama terminology for cytology reporting; a more detailed text on tumor-infiltrating lymphocytes and size determination after neoadjuvant therapy and a broader discussion of molecular tests.

Keywords:

Breast cancer, consensus conference, pathology, recommendations, diagnostics

A 2016-ban közzétett, Kecskeméten megtartott 3. Emlőrák Konszenzus Konferencia során kialakított irányelveket (1) a szerzők alkotta szakértői munkacsoport a 4. Emlőrák Konszenzus Konferenciára készülve felülvizsgálta, és ahol az eltelt idő alatt változtatást tartott szükségesnek, a szakmai közvéleményt bevonva, a társszakmák jogos igényeit és a patológusok lehetőségeit figyelembe véve módosította, elsősorban más ajánlásokat és újabb keletű evidenciákat felhasználva, megtartva azokat az elemeket és forrásokat, amelyeket továbbra is lényegesnek, aktuálisnak tartott (1-13). Ezek értelmében a mostani ajánlás egyes részeiben a korábbihoz (1) képest változatlan elemeket tartalmaz, de a revízió során új elemekkel is kiegészült, és jelen szövegben egységes formába öntve kerül közzétételre. A főbb módosításokat az 1. táblázat tünteti fel. A jelen dokumentumban megfogalmazott ajánlások egy olyan lehetséges diagnosztikus, feldolgozási és leletezési útmutatást tartalmaznak, amely segíthet az emlőbetegségek optimális felismerésében, ellátásában. Személyi és tárgyi feltételek megléte esetén, a szakmai panel követendőnek tartja útmutatását. Az ajánlások háttérében álló evidenciák, eltekintve a külön megjelöltektől, többnyire a legalacsonyabb szintűek, szakértői konszenzust tükröznek, mivel általában klinikai vizsgálatokkal nem vagy csak korlátozottan validált diagnosztikus közegről van szó. Az ajánlást a Szakmai Kollégium Patológiai Tagozata is megfelelőként elfogadta.(megelőlegezett állítás; tárgyalnia kell majd a véglegesített szöveget) A továbbiakban is javasolt az anyag rendszeres felülvizsgálata és frissítése.

Az emlőbetegségek diagnosztikájában a nem-operatív/preoperatív diagnosztika napjainkban a betegek kezelésének kulcsfontosságú kiindulópontjává vált. Az intraoperatív nyert diagnózis elveszítette korábbi jelentőségét; ma már elfogadott az az álláspont, hogy minden esetben történjen diagnosztikus lépés a kórisme műtét előtti megállapítására.

Nem-operatív (preoperatív vagy onkológiai kezelés előtti) diagnosztika

A nem-operatív/preoperatív patológiai diagnosztika a „diagnosztikus triász” (klinikum, radiológia, patológia) része. Fontos, hogy a patológus ismerje az egyéb vizsgálatok eredményét, és azokat is figyelembe véve fogalmazza meg véleményét az adott esetről. Súlyos tévedések, hibák forrása lehet, ha „légüres térben” történik a patológiai diagnosztika. Minimális elvárás, hogy a patológiai mintákkal kapcsolatosan az elváltozás lokalizációja, fizikális lelete, radiomorfológiája, a radiológus elváltozásról alkotott véleménye, a mintavétel módja és a vonatkozó, illetve releváns kórtörténeti adatok (pl. egyéb szerv malignus tumora az anamnézisben, terhesség/szoptatás a mintavétel idején) szerepeljenek a beküldő lapon. Optimális helyzetben a patológiai lelet az egyéb vizsgálati eredményekkel együtt, multidiszciplináris kereteken belül kerül megfelelő diagnosztikus/terápiás kontextusba. Összhang esetén a megfelelő terápiás döntés meghozható, míg összhang hiányában további diagnosztikus lépésekről kell dönteni.

Tudomásul kell venni, hogy mint minden diagnosztikus vizsgálatnak, a nem-operatív diagnosztikának is vannak korlátai. Ezen korlátokat tükrözik az európai irányelvekben is megfogalmazott „elfogadható” hamis negativitás, hamis pozitivitás, értékelhetetlen kategóriába sorolt és „gyanúsak” minősített esetek arányai (2. táblázat)(5).

A radiológiailag vagy klinikailag észlelt, malignitás minimális gyanúját is keltő elváltozások patológiai (citológiai vagy szövettani) véleményezése - nagyon ritka kivételektől eltekintve - mindig indokolt az elváltozás tisztázása céljából. Jóindulatúnak vélt elváltozások esetén a benignitás megerősítése is cél lehet. A nem-operatív diagnosztika történhet vezérelt vékonytű aspirációval vagy automata pisztolyos hengerbiopsziával (core biopszia), esetleg vákuumasszisztált biopsziás eszközzel nyert mintából. Vékonytű aspiráció esetén javasoljuk az európai (egyesült királyságbeli) (5, 12), újabban Yokohama terminológia használatát (14-

16). Az utóbbi lényegét illetően nem tér el a korábbi európai diagnosztikus kategória-ajánlásoktól, inkább csak kiegészül az egyes kategóriákhoz társított malignitási kockázat (Risk of malignancy, ROM) százalékaival. A diagnosztikus kategóriákat másodlagosan célszerű kiegészíteni a statisztikai célokra (pl. abszolút és komplett specificitásnak, csak biopsziás minták szenzitivitásának számítására) is egyszerűbben használható C1-C5 kategóriákkal, melyeket önállóan továbbra sem javasolunk használni.

Hengerbiopsziák esetén a B1-B5 kategorikus besorolás elvárás (3. táblázat), de ezen kategóriák sem állhatnak szöveges vélemény nélkül. Törekedni kell ezen túlmenő információk megadására is, pl. diagnózis, limitált prognosztikai információ, rákok esetén szövettani típus, nukleáris vagy becsült szövettani grade, tervezett primer szisztémás kezelés (PST) esetén a prognosztikai és prediktív faktorok — lásd alább.

Tapintható képletek esetén is javasolt (elsősorban ultrahang) vezérelve végezni a mintavételt, a tapintási/valós méret eltérése, a lehetséges necrosis miatt, illetve azért, mert képalkotókkal nagyobb valószínűséggel megállapítható, hogy a tapintási lelet háttérében nincs valódi körülírt elváltozás (pl. zsírlobulus), vagy, hogy a tapintási lelet nem a képalkotó által jelzett elváltozással esik egybe.

Malignitásra gyanús meszesedéseket elsődlegesen henger- (core) vagy vákuumasszisztált core biopsziával kell tisztázni. Amennyiben valamilyen ok miatt ilyen meszesedéseknél mégis vékonytű aspiráció történik, a negatív eredményű aspirációs citológiát nem lehet a malignitás kizárására elfogadni; csak a malignitási gyanút megerősítő pozitivitás esetén fogadható el az aspirációs citológiai vizsgálat eredménye. A core biopsziák más klinikai helyzetben is előtérbe kerültek és preferálandók a citológiai mintavétellel szemben; ha biomarker vizsgálat valószínű a primer szisztémás kezelés mérlegeléséhez, tervezéséhez, akkor az hengerbiopsziákon megbízhatóbban végezhető el, mint citológiai mintákon (17).

Tekintettel arra, hogy az atípusos duktális hámproliferációk és a DCIS (ductus carcinoma in situ) térben változó spektrumot alkotva lehetnek jelen, a mikrokalcifikáció területéből származó hengerbiopsziás minta sem lesz feltétlenül reprezentatív. Hasonló lehet a helyzet a B3 kategóriába sorolt papilláris és szklerotizáló léziók esetén is. Emiatt ezen elváltozások biztos diagnosztikájához excízió is szükséges lehet. A B3 kategóriájú entitások multidiszciplináris megközelítése, a túlkezelés és aluldiagnosztizálás elkerülése végett nemzetközi konszenzus megállapodást is eredményezett. Újabban a B3 kategóriába sorolt léziók közül a papilláris és sugaras, szklerotizáló elváltozások esetén a diagnosztikus excízió el is kerülhető. Ha vákuum asszisztált biopszia történik, és kellően nagy volumenű a minta, akkor a papilláris lézió papillomaként is véleményezhető (B2), és ez a fajta biopszia olykor alkalmas a radiológiaiilag ábrázolódó lézió egészének az eltávolítására, amikor is felesleges műtétnek követnie (18). A radio-patológiai korreláció elvégzése és dokumentálása, valamint team döntés a B3 lézióknál, különös tekintettel a vákuum asszisztált excízióknál kötelező.

Primer szisztémás (neoadjuváns) kezelés tervezéséhez a primer tumorból jó minőségű szövethenger biopsziás anyag részesítendő előnyben (kivételesen incíziós biopszia is elfogadható lehet), és ebből minden esetben szükséges a prediktív faktorok meghatározása is (minimálisan ösztrogén- és progeszteronreceptor, valamint a HER2 státusz, igény esetén a proliferáció jellemzésére alkalmas marker, általában a Ki67 jelölődési index és stromális tumort infiltráló limfocita (sTIL) arány – részletesen lásd később!) Nemzetközi (European Society of Medical Oncology) ajánlás alapján a több (legalább 2-3) tumorszövethengert tartalmazó core biopszia és ennek vizsgálata az elvárás (19). A hatás megítélésakor a tumor hengerbiopsziás és neoadjuváns kezelés utáni szöveti képének összevetése is nemzetközi ajánlásba foglalt elvárás (11).

Általánosságban elfogadott nézet, hogy citológiai véleményre alapozva masztektómia nem végezhető, de megbízható, összeszokott teamek esetében ez alól lehet kivétel. Ha a

citológiai vélemény markánsan eltér a radiológiai feltételezéstől (C2 / R4-5 vagy U 4/5, illetve C4-5 / R1-2 és U1-2), ismételt mintavétel, core biopszia végzése mindig mérlegelendő.

Törekedni kell arra, hogy mind a szövettani, mind a citológiai minták értékelése megbízható, minőségbiztosított laboratóriumokban történjen. Jelenleg Magyarországon a Qualicont non-profit Kht külső minőségellenőrzési programban való részvétel és a megfelelési szint teljesítése az elvárás. Az emlő minták patológiai leletezése (is) kellő jártasságot igényel, aminek Magyarországon nincsenek előírt kritériumai, de nemzetközi ajánlás (EUSOMA: European Society of Breast Cancer Specialists) évi 150 eset körül határozza meg a jártassághoz szükséges minimális anyagforgalmat (20), és a citológiai ráépített szakvizsga is egy a jártasságot elismerő minősítés a hazai rendszerben.

A nyirokcsomóstátusz nonoperatív diagnosztikájáról a nyirokcsomókkal kapcsolatos szakaszban esik szó.

A core biopsziák feldolgozása - Lényeges, hogy a szövethengerek a hossz tengelyükkel párhuzamosan kerüljenek a blokkba. Általában 2-3 db 1 mm vastag, 10 mm hosszú hengert kapunk vizsgálatra. (A hengerek száma a biopszia reprezentatív voltával és a helyes diagnózis felállításának lehetőségével összefügg [21]). Ezeket a kis biopsziákra érvényes szabályokat betartva, és szükség szerint több rétegben vizsgáljuk. Célszerű lehet a sorozatmetszeteket rögtön előkezelt tárgylemezekre felvenni, mert a kérdéses terület elfaragódhat mielőtt immunhisztokémiai vizsgálatot végeznénk. A kezelt lemezre húzott, hematoxin-eozin (HE) festett metszetek alkalmasak második lépésben immunhisztokémiai reakciók elvégzésére is. Előfordulhat, hogy hengerbiopszia (vagy egyéb kis volumenű biopszia) esetén a diagnózis felállítása több körben viszonylag sok metszet készítését igényli, ami a többszöri befogás, befaragás miatt jelentős anyagvesztéshez vezet. Ilyen esetben indokolt, hogy a mintát osztva (pl. a szövethengereket, amennyiben egy blokkba lettek

ágyazva, különágyazva; hosszabb hengereket felezve) vizsgáljuk. Ennek az igénynek a háttérben az áll, hogy primer szisztémás kezelés esetén, ha komplett vagy szinte komplett regresszió következik be, és szükség van új szöveti alapú prediktív teszt végzésére, néha a maradék core biopsziás primer tumor minta lehet a legkönnyebben hozzáférhető, illetve klinikai vizsgálatokba való beválaszthatóság feltétele is lehet a core biopsziában rendelkezésre álló tumorminta kiadása.

A neoadjuváns kezelés előtt végzett core biopsziás mintából a tumorok kezelést befolyásoló sajátosságait meg kell határoznunk, és le kell írunk a prediktív faktorokon kívül lehetőleg az alábbiakat is: vaszkuláris invázió és in situ komponens esetleges jelenléte; újabban neoadjuváns kezelés lehetősége esetén igény lehet a stromális tumort infiltráló limfociták mennyiségi meghatározására is (22).

Vákuum asszisztált mintavétel esetén nagyobb volumenű minták kerülnek feldolgozásra, az eszköz függvényében szövethengerek vagy kisebb fragmentumok formájában. Amennyiben a meszesedést tartalmazó hengereket a mintavevő elkülönítette, ezeket célszerű elkülönítetten feldolgozni a szövettani vizsgálat során is. Szükség esetén, elsősorban EDTA (etilén-diamin-tetraacetát) dekalcinálás javasolt; az erős savak alkalmazását kerülni kell (23).

Mikromeszesedés miatt vett szövetbiopsziák esetén, a mikroszkópos vizsgálat során a meszesedések hozzávetőleges méretének megadása azért célszerű, mert kisméretű meszesedés (50 mikrométer alatt), nagy valószínűséggel nem detektálható mammográfiával, csak ha sok hasonló góc egybe vetül, és ezért a radio-patológiai korreláció megfelelő értékelését a méret közlése elősegíti. Amennyiben a core / vákuum asszisztált core biopszia mikrokalcifikáció miatt történt, a minta specimen radiográfiája elvárás (ez validálja a mintavételt), és optimális esetben az is elvárható, hogy a meszes partikulumokat elkülönítve küldjék vizsgálatra.

Kivételesen (pl. nagy kiterjedésű, radiológiai gyanús elváltozás többszöri eredménytelen citológiai vagy core biopsziás mintavétele után vagy kiterjedten kifehélyesedett, előrehaladott emlőtumor esetén, Paget-kórban, nagyon felszínes elváltozások esetén) a preoperatív diagnosztika minimális invazivitású sebészi beavatkozás is lehet (incíziós biopszia).

Intraoperatív vizsgálatok

- Az intraoperatív vizsgálatok lehetnek makroszkópos, szabad szemmel végzett vizsgálatok vagy mikroszkópos (lenyomat vagy kaparék citológiai minták, illetve fagyasztott metszetek elemzésével végzett) vizsgálatok. Ezek mindegyike rendelkezik korlátokkal a beágyazásos szövettannal szemben, legfontosabb azt kiemelni, hogy a fagyasztott metszetek minősége és értékelhetősége elmarad a hagyományos metszetekétől. Hazánkban intraoperatív molekuláris vizsgálatokat nem végeznek. Intraoperatív immunhisztokémiára is van példa az irodalomban, mind lenyomatcitológiai, mind fagyasztott metszeten végzett változata növeli a nyirokcsomók vizsgálatának szenzitivitását, de általában olyan kis volumenű metasztázisokra hívja fel a figyelmet, amelyek a műtétek kimenetelét nem befolyásolnák; emiatt rutinszerű intraoperatív immunhisztokémia alkalmazása nem indokolt.

- Nagy kiterjedésű, radiológiai és/vagy preoperatív patológiai vizsgálatokkal in situ carcinomának diagnosztizált elváltozások és a kizárólagosan mikrokalcifikáció formájában észlelt elváltozások esetében a fagyasztás értelmetlen, mert nem segíti a diagnózis pontosítását, és a vizsgálati anyagot alkalmatlanná teheti a valódi kórisme felállítására. Emiatt ilyen mintákból fagyasztásos vizsgálatot nem végzünk.

- Fagyasztott metszet készítése 10 mm-es, vagy annál kisebb elváltozásból **tilos**, mert ha nem jut az elváltozásból kellő mennyiségű és minőségű minta a beágyazáshoz, az a definitív diagnózist és kis méretű invazív tumorok esetén a prognosztikai és prediktív faktorok meghatározásának lehetőségét is veszélyezteti. Felesleges fagyasztani definitív preoperatív diagnózis esetén.

- A fagyasztásos vizsgálat indikációja jelentősen beszűkült. Kivételesen, amennyiben a preoperatív diagnosztika eredménytelen maradt, multidiszciplináris döntés születet fagyasztott metszetek vizsgálatáról, és hasonlóképpen ritkán indokoltta teheti ezt a preoperatív leletek elégtelen vagy bizonytalan volta is.

- Az intraoperatív vizsgálat irányulhat a sebészi reszekciós szél tumormentességének vizsgálatára vagy a tumor és az ép szél távolságának meghatározására is. Ezeket a vizsgálatokat lenyomati kenetek és makroszkópos mérések formájában végezhetjük el. (Ez utóbbi esetben rámetzés előtt az eredeti reszekciós felszínt festékkel jelölni kell!)

- Az intraoperatív vizsgálatok az őrszemnyirokcsomó-státusz meghatározására is irányulhatnak.

- Az intraoperatív vizsgálat mibenlétéről, elvégezhetőségéről véglegesen a patológus dönt.

- Molekuláris vizsgálatok, szövetbank: Amennyiben rendelkezésre áll olyan infrastruktúra, amely lehetővé teszi szövetminták lefagyasztását és -80°C-on történő tárolását, a frissen (intraoperatíven) kapott reszekátum kellő orientálása és sebészi felszíneinek jelölése (lásd később) után ajánlott a tumorszövet egy részének ilyen módon történő tárolása – természetesen anélkül, hogy ez a diagnosztikus lehetőségeket a legcsekélyebb mértékben is rontaná.

Posztoperatív diagnosztika - Feldolgozás, együttműködési elvek

- A műtéti anyagokat a nem-operatív diagnosztikánál is leírt klinikai adatokkal együtt kell patológiai vizsgálatra küldeni. Amennyiben neoadjuváns kezelés történt, ennek tényét kiemelten fontos feltüntetni, megadva az eredeti tumorméretet, lokalizációt, tumorra vonatkozó – a kezelés megkezdése előtt biopsziás mintából megállapított - adatokat, a kezelés mibenlétét és a klinikailag értékelt kezelésre adott választ.

- A műtéti preparátumot az eltávolítás után azonnal (maximum 30-60 percen belül), fixálás és rámetzés nélkül a patológiai osztály/patológus rendelkezésére kell bocsátani. Ha ez nem lehetséges, a „prognosztikai és prediktív faktorok vizsgálata” részben a mintarögzítésre leírtak az irányadók. A korrekt feldolgozás feltétele, hogy a preparátummal egy időben, a radiológus által annotált preoperatív mammográfiás és specimen mammográfiás felvétel és lelet álljon a patológus rendelkezésére. A legtöbb emlőmegtartó műtét, multifokális daganatok, kiterjedt DCIS és primer kezelést követő műtéti preparátumok esetében ez elengedhetetlen! Ajánlott – különösen kisebb méretű elváltozásoknál – a szeletekről makrofotó és/vagy egyszerű rajz és főként a mikrokalcifikációval járó léziók esetében, a szeletekről is specimen mammográfiás felvétel készítése.

- *Az elváltozás többgócúságát elsősorban a radiológus, másodsorban a patológus állapítja meg.* A többgócú tumorok hagyományos felosztása (multifokális vagy multicentrikus) helyett meghatározott számú gócról vagy multiplex / többgócú tumorokról célszerű nyilatkozni. A pT besorolást a legnagyobb góc alapján adjuk meg, jelezve a többgócúság tényét, mivel az rosszabb prognózissal társul (24-26). A pT besorolás mellett célszerű a tumor kiterjedésének (extenzió) megadása is, amely a két egymástól legtávolabb lévő góc egymástól legtávolabb eső szélei közötti távolság, azaz a daganatosan érintett emlőállomány legnagyobb dimenziója. Ennek az egyénre szabott onkológiai terápia tervezésében lehet szerepe.

- Mint minden mérés eredménye, a tumorméret makro- és mikroszkópos meghatározása is megközelítő érték, de rögzítése elengedhetetlen. Minimálisan a legnagyobb tumorméretet kell megadni. (Ez eshet más síkba is, mint a szeletelés síkja, ami miatt a tér mindhárom irányában meg kell ítélni a tumor nagyságát.) Ha a makroszkópos és a mikroszkópos mérés között eltérés van, akkor az utóbbi az irányadó – kivéve, ha a tumor olyan nagy, hogy nem lehet, vagy értelmetlen mikroszkóposan mérni.

- A tumor méretétől függetlenül a daganatot reprezentatív módon kell feldolgozni, ami ideálisan a teljes metszéslap több síkban történő vizsgálatával érhető el. Nagy tumorok esetén minimumként ajánlható az 1 blokk / 1cm.

- A műtéti preparátumot még a műtőben (pl. sebészi öltésekkel) jelölni kell (**legalább** három egyértelmű, ideálisan sugárfogó jelzéssel, pl.: medialis, lateralis, superior pólus vagy centrális/mamillaris, perifériás és óráirányú vagy két behelyezett öltéssel és az oldal megadásával) a megfelelő orientációhoz. Az orientáció tényét a patológusnak is rögzíteni kell. Javasolt, hogy a fasciát jelölje a sebész (pl. a határaihoz helyezett 4 egyértelműen azonosítható öltéssel), illetve a meglétéről a sebész és a patológus is nyilatkozzon. Bimbómeztartó műtétnél a retromamillaris régió azonosítása lényeges, ezért helyes, ha azt is jelöli a sebész. Megadjuk a reszekátum méretét cm-ben, három dimenzióban, valamint a tömegét, mivel a volumens az jellemzi a legegyszerűbben és a legjobban, és egyes sebészi minőségi indikátorok ez alapján határozhatók meg.

- A műtéti preparátum reszekciós felszíneinek festése – legegyszerűbben egy színnel, de az utólagos tájékozódást megkönnyítendő, legalább két különböző színnel (pl. fekete elülső, kék hátsó felszín) és ideálisan 6 színnel – az ép szél megítélésének szempontjából fontos. Az ajánlatos minimális ép szél megítélése az utóbbi időben jelentősen változott. Randomizált vizsgálatok eredményein és metaanalízisen alapuló (legmagasabb evidencia szintű) konszenzusok alapján korai invazív emlőrák (I. és II. stádium) esetén a reexcíziót indokló

pozitív szélnek az tekintendő, amikor a tumorsejteken (invazív vagy in situ komponensen) látjuk a festéket – „ink on tumor” (27, 28). Egyrészt hangsúlyozni kell, hogy ezen ajánlás evidenciái nem vonatkoznak tiszta in situ carcinomára, PST-n átesett betegekre vagy akcelerált részleges emlőbesugárzásban (APBI) részesülő betegek tumoraira (28), másrészt ismernünk kell azon technikai korlátokat, amelyek alapján a festék jelenléte nem feltétlenül reszekciós felszín jelez (pl. a zsírszövet arteficiális szétválása esetén a festék becsoroghat mélyebb rétegekbe; több részletben kivett szövetek esetén a részek egymáshoz való viszonya bizonytalanná válik). Tisztában kell azzal is lenni, hogy egyéni mérlegelés alapján, reziduális daganat magasabb kockázatával társuló jelenségek (nagy mennyiségű tumor a szél közvetlen közelében, nem folytonos növekedési mintázat, például extenzív intraduktális komponens, lobuláris szövettani típus vagy diffúz infiltráció) esetén ilyen pozitív szél hiányában is indokolt lehet a reexcisio. Tisztán in situ tumorok esetén, hasonlóan magas szintű evidencia a pozitív szélek meghatározására nem áll rendelkezésre. DCIS esetén egy nemzetközi panel ajánlása 2 mm-es szélt javasol ép szélnek (27), míg klasszikus lobularis neoplasia (LN) esetén a szél pozitivitása nem hordoz további terápiás indikációt. (A LN, amióta Haagensen bevezette a kifejezést, az atípusos lobuláris hiperplázia és az in szitu lobuláris karcinóma összefoglaló neve, invazív daganat nem tartozik a fogalomkörbe; ennek ellenére néhol kiegészítő jelzőkkel illethetik: pl: non-invazív LN – lásd később a szövettani típusoknál!) A pleomorph és/vagy florid lobularis neoplasia (pLCIS, fLCIS) esetén nem állnak rendelkezésre magas szintű evidenciák, melyek a korábbi DCIS-hez hasonló ellátási javaslatot felülírják. Retrospektív vizsgálatok szerint, a reszekciós szélben lévő pLCIS/fLCIS esetén az invazív lobularis karcinóma társulási aránya kellően magas ahhoz, hogy további kezelési indikációt jelentsen (29). A szélek vizsgálatakor a multidiszciplinaritás jegyében lényeges kiegészítő információ lehet a műtéti leírásban az, hogy a mellkas felé a fasciáig (vagy nem addig) terjedt a kimetszés.

- Kétséget kizáróan megállapítjuk, hogy egy vagy több kóros terime van-e az állományban.

Sorszámozva indítjuk a blokkokat úgy, hogy a makroszkópos leírásból pontosan vissza lehessen következtetni minden blokk elhelyezkedésére az eredeti preparátumon belül.

Minden kórosnak látszó területet, minden mikrokalcifikációt tartalmazó állományt kellően reprezentatív módon elindítunk. Amennyiben készült a szeletekről mammográfiás felvétel vagy makrofotó, a blokkokat a filmen / digitális felvételen, vagy az azokról készült sematikus ábrán is célszerű jelölni. A készült és az orientációt is tükröző sematikus rajz gyakran több információt hordoz, mint az olykor helyi szakzsargonban megfogalmazott blokklista. Emiatt lényeges, hogy a leletezésnél kéznél legyen, és pl. külső konzíliumkérés esetén ezen rajzok másolata is eljusson a konzíliumot adóhoz.

- A tumorból történő mintavétel mellett elengedhetetlen a tumor környezetében lévő épnek tűnő területekből – beleértve a sebészi reszekciós felszíneket is - mintát venni szövettani vizsgálatra.

- Amennyiben korábbi biopszia kapcsán vagy attól függetlenül marker klipet helyeztek be, annak leírása (hiányának vagy jelenlétének dokumentálásával, specimen mammográfia segítségével) a patológiai észlelés része.

- A maradék szeleteket sorba rakva, a lehető legjobban rekonstruálhatóan (pl. gézbe csomagolva) tároljuk.

- Nem az épben történt kimetszés esetén reexcízió szükséges, amelynek preparátumát szintén orientálni kell, különös tekintettel az előző kimetszéshez való viszony tisztázására; csak így lehetséges az új reszekciós felszín patológiai vizsgálata.

- A klinikai diagnózis és a műtéti anyag diagnózisának eltérése esetén a preoperatív biopsziás mintával történő összehasonlítás feloldhatja az ellentmondást, ezért ha más

intézetben történt a preoperatív kivizsgálás, a patológiai mintát kérdéses esetben ajánlott bekérni.

- Egységes orientációs elvek esetén csak kevés olyan eset adódik, ahol bizonytalanság miatt szükség lehet arra, hogy a műtéti anyag felszeletelése előtt azt a sebész még egyszer lássa, de ilyenkor helytelen ezt a lépést kihagyni. A kiszűrt és eltávolított tumor azonosságának megállapítására posztoperatív megbeszélések kiváló lehetőséget adnak.

- Az intraoperatív specimen mammográfiás vizsgálat az esetek döntő többségében az elváltozást diagnosztizáló radiológiai osztályon történik. Megfelelő felszerelés birtokában a patológiai osztályok is végezhetik ezt a vizsgálatot, a felvételt azonban minden esetben össze kell hasonlítani az eredeti mammogrammal. A patológiai feldolgozáskor az eredeti mammográfiás felvétel jelenléte, annak a specimen mammográfiával való összevetése is fontos. Ha a patológusnak bármi problémája akad a specimen mammogram értelmezésével, a két szakma konzultációja indokolt. A legoptimálisabb a személyes közös értékelés, amire nem mindig van lehetőség, de több alternatív megoldás helyettesítheti ezt (pl. telekommunikációs eszközökön való konzultáció). Amennyiben MR vizsgálat is történt, célszerű, ha ennek lelete, illetve a vizsgálat képi anyaga is rendelkezésre áll, emlő diagnosztikában (ezen belül emlő MR leletezésben is) jártas radiológussal való egyeztetés lehetőségével.

- Lehetőség szerint ajánlott az ún. óriásblokkok / nagy blokkok és -metszetek készítése. A módszer szélesebb körű elterjedése érdekében **az ajánlás nyomatékos**, mivel a nagyobb méretű (leginkább a 4x6 vagy 5x7 cm-es metszetek terjedtek el) metszetek sokkal pontosabb radio-patológiai korreláltatást tesznek lehetővé, a tumorok méretének pontosabb meghatározását biztosítják, és a patológiai laboratóriumokban megszokott infrastruktúrával elkészíthetők. Ennél lényegesen nagyobb metszetek is léteznek, de azok készítése, tárolásra való előkészítése és tárolása különleges infrastruktúrát igényel. Egész szelet óriásblokkok hiányában áthidaló megoldás lehet a teljes szeletet reprezentáló hagyományos és / vagy

megakazettás blokkok metszeteinek szkennelését követő digitális rekonstrukció. Különösen ajánlott a nagyblokk technika alkalmazása diffúz folyamatok (diffúz meszesedés, diffúzan infiltráló lobularis carcinoma), valamint többgócú tumorok esetén. Kis (hagyományos) metszetek csak nagy számban és komplex orientációs rekonstrukcióval adhatnak a nagy metszetekéhez hasonló pontosságú információt (30), de ez sokkal időigényesebb. A nagy metszetek mellett mindig célszerű hagyományos méretű metszeteket is készíteni a tumorból, mivel az immunhisztokémiát igénylő prognosztikai és prediktív markerek meghatározása ezekkel egyszerűbb, gazdaságosabb.

- Maszektómia kapcsán a mamilla és areola feldolgozása javasolt.

- PST esetében a tumort eredetileg tartalmazó, és optimális esetben a kezelés megkezdése előtt a patológus számára is láthatóan megjelölt terület (tumorágy) és környezete részletesen feldolgozandó a valós regresszió megállapítása céljából. Radio-patológiai összehasonlítás (specimen mammográfia, szeletekről készült specimen mammográfia) és óriásblokk technika javasolt. Különös figyelmet kell fordítani a többgócúság megállapítására is. Ha szükséges, rutin HE festés mellett bizonytalan megítélhetőség esetén citokeratin immunhisztokémia is igénybe vehető a reziduális tumor kimutatására. A regresszió megítélését segítheti a korábbi hengerbiopsziás mintával való összevetés (11). A regresszió fokának mennyiségi megítélésére a 4. táblázatban bemutatott sémát javasoljuk. A reziduális tumormennyiség kvantitatív megítélésére alkalmas az MD Anderson Cancer Center munkatársai által kidolgozott RCB (residual cancer burden) kalkulátor, amelyik a tumorsejteket még tartalmazó tumorágy két legnagyobb dimenzióját, cellularitását és ezen belül az in situ carcinomás komponens százalékos arányát, valamint az áttétes nyirokcsomók számát és a legnagyobb áttét méretét használja változóként

(<http://www3.mdanderson.org/app/medcalc/index.cfm?pagename=jsconvert3>) (31). Előnye más módszerekkel szemben, hogy a reziduális daganattérfogatot két méret és sejtdenzitás

alapján igyekszik becsülni, és nem csak a primer tumort, hanem a nyirokcsomókat is figyelembe veszi. Patológiai komplett regresszió (pCR) csak a tumorágy teljes (nagy eredeti tumorok esetén pedig igen alapos részleges) feldolgozása, valamint az eltávolított nyirokcsomók feldolgozása alapján adható meg. A pCR akkor áll fenn, ha az emlőben nincsen reziduális invazív carcinoma és a nyirokcsomók is teljesen tumormentesek: TR1 és NR1 vagy NR2 (32). Megjegyzendő, hogy a tumorágyban a reziduális daganat mérésére az AJCC Cancer staging manual 8. kiadása más elveket fogalmaz meg, mint az RCB meghatározásnál elvárt mérés (31, 33). Előbbinél a regresszió okozta fibrosis figyelmen kívül hagyása mellett a tumorágyban lévő legnagyobb reziduális tumorgóc legnagyobb méretét veszik alapul az ypT besorolásnál (33); utóbbinál a széli fibrosis kihagyása mellett a tumorágyban lévő legtávolabbi tumorgócok „faltól falig” mért távolsága adja meg a legnagyobb figyelembe vett méretet.

Hagyományos prognosztikai (prediktív) tényezők

A primer tumor paraméterei

A tumorok egyik leglényegesebb prognosztikai markere az **invazív tumor mérete**. Ezt mindig a legnagyobb góc legnagyobb mérete alapján kell megadni, és ez a pTNM pT kategóriáját meghatározó méret (5. táblázat)(33, 34). Lehetőség szerint mikroszkóposan kell mérni, de nagy tumorok esetén a makroszkópos mérés is elfogadható. Az in situ carcinomás komponenst is magában foglaló **teljes tumorméret** a lokoregionális kezelés szempontjából fontos, így külön megadása lényeges. Extenzív intraduktális komponensről általában akkor beszélünk, ha a fő invazív tumorgóc >25%-át alkotó, és a széleit a környező emlőállományba terjedve meghaladó DCIS van jelen vagy a tumor predominálón DCIS, de invazív gócok vannak benne (35). Tekintettel arra, hogy az invazív tumorméret és a teljes tumorméret ilyen

definíciója csak egygócú tumorok esetén egyértelmű, többgócú tumorok esetén a **tumor kiterjedése** is megadandó, lényegében ez helyettesíti a teljes tumorméretet; ez a tumor által érintett emlőállomány legnagyobb mérete, és egygócú tumor esetén a teljes tumormérettel egybeesik. Az invazív tumorok megjelenésükben lehetnek egygócúak (unifokálisak), többgócúak (multifokálisak) és diffúzak. A többgócú invazív tumorok gócai között tumormentes emlőállomány, benignus elváltozás (24, 25) vagy in situ carcinoma (25) található. A diffúz invazív rákok legfőbb jellemzője a jól körülírt tumortest radiológiai és patológiai hiánya, a pókhálószerű infiltráció (24, 25). A tumor invazív komponensének méretét, teljes tumorméretét és kiterjedését hasonlóan értelmezzük PST-t követően is, és ezen paraméterek ilyen esetekben is meghatározandók. Ismét megjegyzendő, hogy az invazív tumor és a nyirokcsomóban a metasztázis méretének mérésére vonatkozó AJCC ajánlás ezen tumorméret meghatározásánál a regressziós fibrózis kihagyását írja elő (33), és ez eltér az RCB meghatározásánál ajánlott méréstől (31).

Az in situ carcinomák is hasonlóan osztályozhatók **mintázatuk, megoszlásuk** szerint: egygócú (unifokális) az elváltozás, ha egy vagy egymáshoz közeli, összefüggő területen lévő több terminális duktulolobuláris egységet (TDLU) érint. Az in situ carcinoma akkor többgócú (multiplex, multifokális), ha az érintett TDLU-k egymástól távolabb vannak, nem függenek össze. A Tot féle klasszifikáció szerint akkor diffúz az in situ carcinoma, ha elsődlegesen a nagy ductusokat érinti. Az invazív és in situ carcinoma megoszlása egy kombinált mintázat szerint is összegezhető, ha bármely komponens diffúz, akkor az egész daganat diffúz tumorként értelmezendő. Ha az invazív vagy in situ carcinoma több gócot alkot, akkor multiplex (multifokális) daganatról van szó, és csupán akkor van szó unifokális (egygócú) tumorról, ha invazív (és/vagy in situ) komponense egy gócban található (25, 26). A beosztás a sebészi kezelést befolyásoló jelleg mellett prognosztikai jelentőséggel is bír.

A tumorok szövettani típusa a WHO (World Health Organization) osztályozás szerint adandó meg (6. táblázat). A korábban invazív ductus carcinoma néven megjelölt heterogén tumorcsoport megjelölése továbbra is nem speciális típusú (NST) emlőrák, ami arra utal, hogy ezek a rákok nem tartalmazznak olyan jegyeket, amelyek alapján speciális típusú rákként lehetne őket osztályozni. A WHO klasszifikáció 4. kiadásában bevezetett megjelölést a WHO osztályozás 5. kiadása is változatlanul hagyta (36). A klasszifikáció lényegesen leegyszerűsödött, a korábban speciális tumortípusként elkülönített ritka emlődaganatok egy jelentős része az NST carcinomák morfológiai variánsaként került meghatározásra.

A **differentiációt** invazív hámdaganatok esetén a nottinghami kombinált szövettani grade meghatározási séma alapján adjuk meg (7. táblázat). Invazív tumorok esetén megadható a bizonyított prognosztikai értékkel bíró Nottingham Prognosztikai Index (NPI) is, amelynek kiszámításában a 8. táblázat nyújt segítséget. Bár az eredeti leírás óta az emlőrák prognózisa jelentősen javult, az NPI a jobb általános túlélés mellett is elkülöníti az eltérő prognosztikai csoportokat, igaz, az egyes csoportok közötti különbségek kisebbek, így például a nagyon kedvező (excellent prognostic group) és a kedvező (good prognostic group) csoport kórjósolata lényegében összemosódik (6). A tiszta DCIS-ként besorolt tumorok esetén a differentiáció meghatározásában szintén háromosztatú rendszert javasolunk (9. táblázat). A DCIS grade meghatározására számos rendszer létezik, melyekben a magméreteket is változatosan definiálják, ha definiálják (37), ezen rendszerek használata nem egységes, jelen ajánlás szerzői az 1997-es konszenzus konferencia útmutatása mellett foglaltak állást (38), amely a német és a francia nemzeti ajánlásoknak is alapja (37). Ugyancsak megadható egy gyakran használt prognosztikai faktor, a Van Nuys Prognosztikai Index három változóval (méret, grade/necrosis, szél; VPNI), illetve ennek negyedik változóval, az életkorral kibővített, továbbfejlesztett változata a University of Southern California / Van Nuys Prognosztikai Index (USC/VNPI) (10. táblázat) (39).

Az invazív daganatok esetében nyilatkozni kell a **peritumoralis lymphovascularis invasio** (nyirok- és/vagy vérérinvázió) jelenlétéről vagy hiányáról.

A (primer) szisztémás kezelés hatékonyságára prediktív és emellett prognosztikai értékkel is bíró paraméter lehet a tumort infiltráló limfociták (TIL) mennyiségi meghatározása, amely PST esetén hengerbiopsziából, egyéb esetben a műtéti preparátumból határozható meg. Egy nemzetközi ajánlás értelmében csak az invazív tumor határain belül, a stromában lévő limfociták / „kereksejtek” veendő figyelembe (11. táblázat) (40, 41). A TIL jelenléte alapján elkülöníthető egy limfocita predomináns emlőrák (LPBC) csoport (melyben elvileg kevesebb a tumorsejt mint a limfoid stroma, illetve limfoid sejt), amely nagyobb arányban mutat patológiai komplett regressziót neoadjuváns kezelést követően. A TIL leginkább tripla negatív és HER2 pozitív emlőrákban prediktív a jelentős vagy komplett regresszióra (17, 42). Metaanalízisek tanúsága szerint a TIL mennyisége nemcsak a primer szisztémás kezelés hatékonyságára vonatkozóan prediktív (17), hanem az adjuváns kezelés hatékonyságát is tükrözi (43).

Hónalji nyirokcsomóstátusz meghatározása

A betegek preoperatív kivizsgálásának részét képezi a hónalj fizikális és ultrahang vizsgálata, mely során különbséget kell tenni a klinikailag (beleértve a hónalji ultrahang vizsgálattal és aspirációs citológiával esetleg core biopsziával igazolt) áttétes és áttétmentes betegek között. Emiatt a célzott mintavétel (többnyire aspirációs citológia, ritkán hengerbiopszia), klinikai gyanú esetén része a preoperatív kivizsgálásnak. A sebészi beavatkozások módosulásával, az áttétes hónalji nyirokcsomók PST előtti (klip, mágneses vagy radioaktív mag) jelölése kapcsán várható a hengerbiopsziás minták gyakoribbá válása.

Az axilláris nyirokcsomóból nyert minta az áttét tényének megállapításán túl alkalmas lehet a tumor egyes prognosztikai/prediktív faktorainak (ER, PR, HER2, Ki67) meghatározására.

Axilláris blokk feldolgoása

Valamennyi nyirokcsomót ki kell preparálni szövettani vizsgálatra. Az 5 mm-nél nagyobb nyirokcsomókat lehetőleg 2 mm vastag szeletekre vágva ágyazzuk be, az 5 mm-nél kisebbeket egészben kell beágyazni. A makroszkóposan egyértelműen áttétes nyirokcsomókból elegendő egy reprezentatív blokk beágyazása. Olyan makroszkópos szeletet célszerű választani, ahol az esetleges extrakapszuláris terjedés is azonosítható. A fentiek végzésekor olyan metodikát és jelölést kell alkalmazni, amely a vizsgálat végén lehetővé teszi a vizsgált és az áttétes nyirokcsomók számának megadását. (Pl. festés, nyirokcsomószám/blokk pontos rögzítése, ha nem egy nyirokcsomó kerül egy blokkba.)

PST-t követően eltávolított hónalji nyirokcsomók esetén a kezelés előtti nyirokcsomó status ismerete és közlése a patológussal nélkülözhetetlen. A nyirokcsomókon túl, a gyakran csak tapintható, kis kötőszövet tömörülések is vizsgálandók ilyenkor. Csupán heg és regresszióra utaló elváltozás esetén a citokeratin immunhisztokémia rutinszerű alkalmazása nem indokolt, tumorra gyanús HE lelet esetén azonban alkalmazása segíthet a reziduális daganat tisztázásában.

Őrszemnyirokcsomó

- Őrszemnyirokcsomó az, amit a sebész ilyen megjelöléssel ad át vizsgálatra.
- Az őrszemnyirokcsomók alapvető vizsgálata a beágyazásos szövettani vizsgálat.
- Általánosságban megállapítható, hogy jelenleg az őrszemnyirokcsomókban felfedezett mikrometasztázisok (lásd TNM beosztás a 6. táblázatban), a csak speciális vizsgálattal kimutatható, egyébként okkult áttétek prognosztikai értéke minimális (44), a

mikroáttétekkel kapcsolatos sebészi randomizált vizsgálatok rövid távú eredményei nem támogatják a kiegészítő axilláris blokkdisszekció végzését ilyen érintettség esetében (45, 46), és a nemzetközi ajánlások szisztémás kezelést sem alapoznak kizárólag a mikrometasztázisok jelenlétére (47, 48). Emiatt a staging ilyen irányú pontosítása céljából értelmetlennek tűnik annál alaposabb feldolgozás, mint amely a mikroáttéteknél nagyobb áttétek (makrometasztázisok) kimutatására, kizárására alkalmas. A patológia számára átadott, első megközelítésben negatív sentinel nyirokcsomót oly módon kell feldolgozni, hogy az a makrometasztázisok jelenlétét minél megbízhatóbban kizárhassa. Erre elegendő a 2 mm-enként készített szeletek HE festett metszetének vizsgálata. Szükség esetén (például lobularis carcinoma bizonytalan HE lelete esetén vagy malignitásra gyanús sejtek esetén PST-t követően), kiegészítésként citokeratin immunhisztokémia alkalmazható. PST után a minimális reziduális daganat (akár izolált tumorsejtes érintettség is) axilláris blokkdisszekciót indikál (19), de emiatt sem tartják az ajánlások szükségesnek a kiterjedtebb feldolgozást és az immunhisztokémia rutinszerű alkalmazását (11). Az első megközelítésben áttétes nyirokcsomók esetén az áttétről minél pontosabb információt adó minimális vizsgálat (pl. a legnagyobb méretet tükröző metszlap szövettani vizsgálata) elegendő.

- Az őrszemnyirokcsomók patológiai feldolgozását a klinikai kép és szükségesség alapján lehet testre szabni: amennyiben **klinikailag negatív** axilláris státuszú betegeknél **eleve nem terveznek hónalji blokkdisszekciót** az őrszemnyirokcsomó érintettsége esetén (47-50), úgy az intraoperatív vizsgálatnak nincs értelme. Más esetekben lehet igény intraoperatív értékelésre is. Ennek célja az áttétes sentinel nyirokcsomók minél nagyobb részének azonnali felismerése, hogy a szükségessé váló hónalji blokkdisszekciót lehetőleg egy ülésben lehessen elvégezni. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy a műtét alatti mikroszkópos vizsgálatok nem azonosítják teljeskörűen az áttéteket; különösen a mikrometasztázisok esetén alacsony a szenzitivitásuk. Az intraoperatív vizsgálatokra mind a citológia, mind a

fagyasztásos szövettan alkalmas, de az egész nyirokcsomó fagyasztásos sorozatmetszése ellenjavallt. Metaanalízis alapján a fagyasztásos vizsgálat szenzitivitása kb. 10%-kal magasabb (51, 52). Validált kvantitatív reverz transzkripció polimeráz láncreakción alapuló tesztek is alkalmasak metasztázisok intraoperatív vizsgálatára. (Ezeket többnyire úgy kalibrálták, hogy az izolált tumorsejt kategóriába tartozó eseteket ne minősítsék áttétnek). Alapelve, hogy a nyirokcsomó egésze nem használható fel egy minőségében gyengébb műtét közbeni vizsgálatra.

Prognosztikai és prediktív faktorok speciális vizsgálata (Szteroidreceptor- és HER2 meghatározás, Ki67)

Jelenleg az alcímben megadottak képezik az emlőrák kezelését befolyásoló, külön vizsgálandó tényezőket.

- A friss preparátum rögzítését lehetőleg azonnal, de optimális receptor meghatározáshoz legkésőbb 30-60 percen belül minimum 5x-ös mennyiségű 4 °C-on hűtőszekrényben tartott 10%-os formalinban, célszerű megkezdeni (53). Ha az anyag 2 órán belül biztosan nem kerül a patológiai osztályra, célszerű az átszállításig a rögzítő oldatban 4°C-os hűtőszekrényben tárolni, ahol a formalin penetrációja egyenletes, a rögzítés nem jár kéregképződéssel, és ami mind a fehérjék (akár foszforilált potenciális jelút célpontok), mind a nukleinsavak legjobb megőrzöttségét is biztosítja (54, 55). Amennyiben nem lehetséges a friss mintát a sebészeti osztályról a patológiai osztályra az optimális időhatáron (maximum 60 perc) belül eljuttatni, validált alternatíva a vákuumsomagolás és 4°C-on történő tárolás, majd átszállítás max. 16 órán belül (56). Mindenképpen törekedni kell a friss minta 4°C-ra hűtésére és így módon történő szállítására, mert ez formalinban vagy anélkül (vákuumsomagolástól függetlenül is) előnyt élvez a szobahőmérsékleten vagy magasabb hőmérsékleten történő szállítással szemben (54, 55). A rögzítés időtartama core biopsziáknál minimum 6 óra; sebészi

mintáknál, fixálás előtt készített 5-10 mm vastag szeletek esetén optimálisan 24, maximum 72 óra javasolt (53, 57). Az optimális receptor meghatározásra lehetőleg frissen, maximum 3 napon belül, adhézios tárgylemezre készített metszetek ajánlottak. Ha a reakciókra később kerül sor, a friss metszetek 4°C-on sötétben, a levegőtől minél jobban elzárva (pl. metszettartó dobozban egymással érintkezve) legalább 2 hónapig szignifikáns antigén/DNS vesztés nélkül tárolhatók, tehát a kontroll metszeteket is így ajánlott tárolni (58).

Amennyiben metasztázisból (testüregi folyadék) vagy más minta hiányában vékony tű aspirációs mintából szükséges meghatározni a prediktív és prognosztikai faktorokat, úgy a HER2 immunhisztokémiai meghatározására csak formalin fixált kenetet vagy sejtblokkot lehet használni az alkoholos fixálás mellett jelentkező magas fals pozitivitás elkerülése céljából (59, 60). A prognosztikai és prediktív faktorok citológiai mintából való meghatározása során a szövettani mintákkal a legmagasabb konkordanciát a formalinban fixált, paraffinba ágyazott sejtblokk eljárás mutatta ezért ennek alkalmazására kell törekedni. A sejtblokk esetén a szöveti technikához hasonlóan a preanalitikai fázist is standardizálni kell. Lehetőség szerint, akár vékonytűs aspirátumról, akár testüregi folyadékról van szó, a mintát 10% -os pufferezett formalinban kell fixálni, minimum 6, maximum 48 órán át. A továbbiakban az alkalmazott sejtblokk módszer szerint kell eljárni, majd a szövettani mintához hasonlóan kezelni a sejtblokkot (61-63). Sejtblokk technika alkalmazásával a prediktív markerek meghatározása a szövettani mintákhoz hasonló körülmények között, megbízhatóan végezhető (63A).

A szteroidreceptor meghatározás optimális módszere az immunhisztokémia. Elvárható, hogy a prognosztikai és prediktív markereket immunhisztokémiával vizsgáló laboratóriumok külső minőségellenőrzési programban vegyenek részt, és működésüket ott megfelelő minősítést érjenek el, különös hangsúllyal a minőségellenőrző központ által küldött mintákra. A szteroidhormon-receptor (ösztrogén- és progeszteron-, valamint androgén-

receptorok) meghatározás kapcsán az „ösztrogénreceptor” (ER) általában az alfa altípust jelenti. Az ösztrogénreceptor-béta, valamint az androgénreceptor vonatkozásában még kevés a prognosztikai vagy prediktív vonatkozású tapasztalat ahhoz, hogy meghatározásukat elő lehessen írni. 1% festődési aránynál vagy afelett tekintjük pozitívnak a daganatokat (9), bár kétségtelen, hogy az 1-10% közötti festődést mutató tumorok hormonérzékenysége csekélyebb (64). Ezek tükrében, a pozitív sejtek becsült arányát és a festődés átlagos intenzitását kell a leletben megadni. A festődést nem mutató esetek, valamint az 1% alatti festődést mutató esetek hormonreceptor negatívnak minősülnek. A ≥ 1 és $\leq 10\%$ közötti pozitivitású esetek a legújabb ajánlás értelmében új diagnosztikus kategóriába, az alacsony pozitivitást mutató / gyengén pozitív csoportba sorolandók. Ilyenkor az eredmény további lépéseket indokolhat (kontrollok ismételt vizsgálata, második vizsgáló bevonása, validált digitális kvantifikálás, a beteg korábbi mintáival történő összevetés, ismételt tesztelés azonos vagy alternatív blokkon) és kiegészítő kommentárt tesz szükségessé. Utóbbinak arra kell kitérnie, hogy megfelelő belső szöveti kontroll esetén kevés evidencia van az endokrin kezelés hatássosságára vonatkozóan, de a tumorok endokrin kezelésre érzékenyek lehetnek, ami miatt erre alkalmasnak kell tekinteni őket; minden bizonnyal heterogén csoportról van szó, amelynek tumorai génexpresszió alapján inkább az ER-negatív tumorokra hasonlítanak. Belső szöveti kontroll hiányában (csak külső szöveti kontroll megfelelő volta mellett) megemlíthető, hogy szükség esetén belső szöveti kontrollt tartalmazó mintán az ER-státusz megbízhatóbban verifikálható lehet (64A). A terápiás hatás vonatkozásában pontosabb predikciót tesz lehetővé az alábbiakban javasolt szemikvantitatív gyorspontozási rendszer (Allred-féle gyors pontszám; 12. táblázat) (A hamis negativitás elkerülésének érdekében célszerű olyan blokkot választani, melyben van belső kontrollként működő nem tumoros hámelem is. Ennek hiányában, illetve, ha a szövettani típus vagy a grade alapján kicsi a valószínűsége a negatív reakciónak, azt adekvát kontrollok mellett javasolt ismételni). A

meghatározásokhoz IVD (in vitro diagnostic) jelzéssel ellátott antitestek részesítendőek előnyben. Nagyszámú minta külső minőségbiztosítási programok (UK NEQAS, ill. NordiQC) keretében végzett vizsgálata rámutatott, hogy az álnegativitás döntően elégtelen antigénfeltárás (túlrögzítés) következménye, tehát kétes esetben célszerű az ismétlésnél a feltárás idejét ~ 30-50%-kal növelni (65).

- A gyakorlatban a HER2 státusz meghatározása invazív rákok esetében indokolt; részben a HER2 fehérje overexpressziójának (immunhisztokémia, IHC), részben a *HER2* gén amplifikációjának (in situ hibridizáció, ISH) mértékén alapul. A költségeket is figyelembe vevő, nemzetközi ajánlásokkal összhangban álló gyakorlatias megközelítés az, hogy az immunhisztokémiával 3+ értékelésű minták olyan pozitivitást képviselnek, ami a HER2 elleni célzott („targeted”) kezelést lehetővé teszi. A hamis pozitivitás elkerülésének érdekében azokban a 3+ értékelésű esetekben, ahol a szövettani típus vagy a grade ellentmond ennek a HER2 státusznak [tubularis carcinoma, mucinosus carcinoma, grade I nem speciális típusú (ductalis) carcinoma], minimum a HER2 IHC reakció megismétlése ajánlatos. Az immunhisztokémiával 2+ értékelésű minták molekuláris módszerrel történő további vizsgálatot igényelnek, míg a HER2 immunfestés alapján 0 vagy 1+ értékelésű minták a célzott kezelés, illetve a prognózis szempontjából negatívnak tekintendők. Amennyiben bizonytalan az immunhisztokémiai reakción alapuló besorolás, ISH vizsgálat indokolt. A HER2 státusz meghatározás szabályait és algoritmusát a 13. táblázat tartalmazza.

- A HER2 ISH vizsgálatok közül a fluoreszcens (FISH) a legszélesebb körben alkalmazott. Az IHC vagy FISH vizsgálatokkal nem egyértelmű eredményt adó tumorok értékelésére az American Society of Clinical Oncology / College of American Pathologists ajánlása 3 csoportot és értékelési javaslatot fogalmazott meg (13. táblázat)(13, 66A). A FISH-nek megfelelő alternatívája lehet a kromogén (chromogen, CISH) vagy a fém ezüst kiválásán alapuló (silver, SISH) módszer is. Hozzáférhető az Egyesült Államokban a Food and Drug

Administration által engedélyezett kombinált módszer is a *HER2* amplifikáció kromogén ISH (dual color ISH=DISH) és fehérje szintű *HER2* expresszió (IHC) együttes meghatározásához. Ez az ún. GPA (gene-protein assay) a sejtek egy részében diszkordáns eredményeket adhat (67). Úgy tűnik, hogy az IHC eredmények jobban tükrözik a *HER2* ellenes kezelés hatékonyságát (68).

- A proliferáció megítélésére a mitózisráta mellett a Ki67 proliferációs marker IHC vizsgálata a legelterjedtebb. Ilyenkor a pozitív tumorsejtmagok százalékos arányát kell magadni az összes tumorsejtre vonatkoztatva, a reakció intenzitásától függetlenül. A kvantifikációra többféle javaslat és ajánlás létezik, akárcsak a magas és alacsony proliferációjú tumorok elkülönítését szolgáló határértékek vonatkozásában. Amíg nem születik hosszútávon is elfogadott nemzetközi ajánlás, 5%-os pontossággal történő becslést javasolunk emlőrákok Ki67 jelölődési indexének meghatározásakor. A Ki-67 jelölődéssel legutoljára foglalkozó St Gallen-i ajánlás (64) értelmében a magas és alacsony proliferációjú eseteket egymástól nem egy pontszerű határérték (cut-off point) választja el, hanem van egy érték, amely alatt egyértelműen alacsony a proliferáció (kb. 10%), és van egy olyan érték, amely felett magasnak kell azt tekinteni (kb. 25-30%), míg a köztes zónában bizonytalan a Ki67 jelölődési index értelmezése. Más-más vonatkozásban (pl. adjuváns kezelés indikációjánál, neoadjuváns kezelés várható - vagy időközi core biopsziák alapján mért valós - hatékonyságának becslésénél) más és más lehet az alacsony és magas proliferációt meghatározó Ki67 zóna. Kétes esetben, a külső minőségértékelés mellett, 72 órán át rögzített, paraffinba ágyazott tonsilla metszetén végzett Ki67 reakció bizonyíthatja a módszer megfelelőségét (a csíracentrumok sötét zóna B sejtjeinek egyöntetű pozitivitása és a hámban minden 5.-10. bazális, illetve a szuprabazális 2.-3. sejtréteg minden sejtjének pozitivitása esetén). Bár a Ki67 az ajánlott prognosztikai tényezők között szerepel, magas mitózisráta (pl.

grade meghatározásakor 3-as mitózis pontszámhoz szükséges mitózisszám kétszerese) mellett meghatározásától el lehet tekinteni.

Egyes daganatoknál, egyelőre **csak tripla negatív, metasztatikus emlőrákok esetén**, elterjedően van PD-L1 meghatározás, melyet lehetőség szerint az áttéti tumoron célszerű elvégezni. Egy klinikai vizsgálat evidenciája alapján (69), bár az SP142 a leggyengébben teljesítő ellenanyag a vizsgált PD-L1 ellenanyagok közül (70), az ezzel meghatározott PD-L1 pozitivitás indikátora lehet az immunterápia (atezolizumab) hatékonyságának, és jelenleg feltétele ennek a kezelésnek. A reakció (core) biopsziás vagy műtéti anyagon végezhető el. A vizsgálat a költséges infrastrukturális háttér igénye miatt csak néhány magyarországi emlőcentrumban lehetséges, onkológiai ajánlás alapján. Rutinszerűen egyelőre nem végezhető. Az immunhisztokémiai pozitivitásnak meghatározott kritériumrendszere van, aminek lényege az, hogy a tumor értékelhető stromájában lévő PD-L1 pozitív „immunsejtek” által elfoglalt területarány 1%-ot elérő vagy meghaladó értéke esetén tekinthető pozitívnak a tumor.

A kórszövettani lelet

Az emlőrák kórszövettani leletezése történhet szabad szöveges formában, de javasolt a standard, lényeges elemek mindegyikéről nyilatkozó forma alkalmazása. Fontos része kell, hogy legyen a leletnek a patológiai vizsgálat során meghatározható, klinikailag lényeges prognosztikai tényezők megadása. Ezeknek rövid és klinikailag orientált összefoglalását javasoljuk a mellékelt leletminta szerint. A lényeges és független prognosztikai tényezők, valamint a kezelés szempontjából fontos prediktív tényezők leletmintában megadott körét jelenleg elegendőnek tartjuk. Más faktorok vagy nem bírnak kellő jelentőséggel (pl. necrosis, elastosis, stb.) vagy független prognosztikai értékük ez ideig nem bizonyított (pl. perineuralis

invázió, ploeditás, telomerase, cathepsin D, stb.). Megjegyzendő, hogy a nottinghami kombinált szövettani grade megadása néhány ritka kivételtől eltekintve (pl. adenoid cysticus vagy mucoepidermoid carcinoma) a gyakoribb speciális emlőrákokban is hordozhat prognosztikai információt, ezért ezeknél is javasolt a grade alkalmazása.

Multigénés, molekuláris tesztek

Az elmúlt két évtizedben jelentek meg szélesebb körben azok a molekuláris technikákon alapuló multigénés tesztek, amelyek adott esetben segítenek eldönteni az onkológiai kezelés mibenlétét (leggyakrabban a kemoterápia szükségességét vagy elhagyhatóságát), vagy a daganatok molekuláris altípusokba történő osztályozásával, a prognózisra (kiújulás kockázatára) vonatkozó információk révén indirekt módon a kezelések megválasztásához adnak támpontot. Ezek, a kereskedelmi / szolgáltatói forgalomban elérhető célzott gének expressziós profilját vizsgáló tesztek drágák, közfinanszírozás terhére csak egy részük elérhető, onkoteam javaslata alapján. Bizonyos esetekben, amikor a fent részletezett hagyományos prognosztikai és prediktív faktorok ismeretében nem dönthető el a kemoterápia indikációja, indokolt lehet ilyen vizsgálat elvégzése. A legújabb, prospektív randomizált vizsgálat (TAILORx) eredményei adta evidencia értelmében a 21 gén expressziójának vizsgálatán alapuló OncotypeDx nemcsak prognosztikai értékű, hanem a kemoterápia hatékonyságára prediktív is ER+ HER2- pN0 emlőrákokban, és általánosságban megadható egy olyan pontérték (recurrence score, RS), amely alatt az endokrin kezelés melletti kemoterápiától nem várható számottevő hatás, illetve ami felett viszont a kemoterápiának van túlélésben mutatkozó hozadéka (71). Korlátozottabb evidenciát adó retrospektív összehasonlító vizsgálat alapján a kemoendokrin terápia hatékonyságának becslésére egy másik teszt, az EndoPredict is alkalmas lehet (72). Egy 70 gén expressziójának vizsgálatán

alapuló teszt, a MammaPrint adta prognosztikai információk értékét vizsgáló prospektív randomizált vizsgálat (MINDACT) arra a következtetésre jutott, hogy a klinikai és hagyományos patológiai tényezőkön alapuló, valamint génexpresszió alapuló kockázatbecsléssel ellentmondásosan megítélt betegségek közül a klinikailag magas kockázatú betegek esetén van értelme genomikai vizsgálatnak. Ezen betegek egy részénél (közel felénél) az alacsony genomikai kockázat alapján a kemoterápia elhagyhatónak tűnik (73). A fentieken kívül egyéb vizsgálatok is léteznek a prognózis és ez alapján extrapolálva az endokrin terápia mellé adott kemoterápia vélhető hatásosságának megítélésére. Mivel egy dinamikusan fejlődő alkalmazott tudományágról van szó, az ajánlások idővel változhatnak; legcélszerűbb a meglévő evidenciák és a klinikai kérdések tükrében dönteni a választandó tesztről. A fenti multigén, döntően RNS alapú tesztek mellett az emlőrákok célzott terápiájához további DNS alapú génmutációk vizsgálatára lehet szükség. Jelenleg legelterjedtebb a PARP inhibitor kezeléshez a BRCA1-2 mutáció vizsgálata. Mivel emlőrák esetén vérből történik a mutációanalízis, az eredmények értékeléséhez klinikai genetikus orvos, genetikai tanácsadás szükséges. A hormonterápia, illetve CDK4/6 gátló terápia iránti rezisztenciáért felelős, tumorszövetből vagy plazmából izolált szabad keringő tumor DNS-ből vizsgált génmutációk képezik a célzott multigén vizsgálatok másik csoportját. Ezek vizsgálatára vonatkozó egységes irányelvek még nem alakultak ki. A molekuláris vizsgálatok erre specializált laboratóriumokban történnek, legfontosabb feladatunk, a minta minőségének megőrzése, az optimális fixálási és feldolgozási körülmények betartása. Különösen fontos ez annak tükrében, hogy a prognosztikai multigén tesztek RNS alapúak, ami a DNS-nél is sérülékenyebb. A fenti vizsgálatok elvégzéséről multidiszciplináris teamben javasolt dönteni. A jelenleg legszélesebb körben alkalmazott multigén tesztekéről és célzott terápiákhoz szükséges hotspot mutációk vizsgálatáról a 14. táblázat ad rövid áttekintést (74-77)

Emlőrákban, a terápiás lehetőségek sokoldalúsága miatt egyelőre ritkán, olyan több gént vizsgáló módszerek alkalmazására (komprehenzív genomikai elemzés) is sor kerülhet, amelyekben potenciális rezisztencia mechanizmust és/vagy terápiás célpontot keresnek a tumorra jellemző eltérések alapján (78). Ezekkel kapcsolatosan is a multidiszciplináris döntés az irányadó. Ugyancsak ritkán előfordulhat egy-egy diagnózis molekuláris alátámasztására irányuló molekuláris vizsgálat (pl. secretoros carcinomára jellegzetes ETV6-NTRK3 transzlokáció kimutatása).

Jelzőanyagok (nem a betegből származó egyéb szövet) alkalmazása a molekuláris vizsgálat eredményességét veszélyezteti, emiatt a minta azonosításának, orientációjának ez a tradicionális módja „a XXI. századi célzott molekuláris diagnosztika és modern betegjogok korában teljesen elavult, elfogadhatatlan és ezért megszüntetendő gyakorlat” (79).

Immun fenotípus – „Surrogate” tumortípusok

Az emlőrák molekuláris altípusainak leírása óta egyre nagyobb az igény a patológusokkal szemben arra, hogy a mindennapi emlőrák diagnosztikában alkalmazott immunhisztokémiai vizsgálatok eredményének mintázata alapján sorolják be a daganatokat a molekuláris altípusokat megközelítően tükröző „surrogate” (helyettesítő) altípusokba. A 2015. évi St. Gallen konszenzus konferencia (64) ajánlása alapján a luminalis A – szerű, valamint az ösztrogénreceptor-negatív tumorok közül a tripla negatív és HER2 csoportok jól körülírhatóak, azonban a hormon receptor pozitív daganatok egy jelentős csoportja (amelyeket „luminalis B – szerű” csoportnak neveznek) nagyon heterogén, nehezen meghatározható. Ez utóbbi csoportba tartoznak az alacsony szteroidhormon-receptor expressziót mutató, fokozottan proliferáló és/vagy egyidejű HER2 pozitivitást mutató daganatok. A beosztásra vonatkozó 2015. évi St. Gallen-i ajánlás az 15. táblázatban látható,

azóta is helytálló a táblázat tartalma. Megjegyzendő azonban, hogy ha az ember tudja, hogy melyik helyettesítő altípus mit jelent, nem követ el hibát, ha egyszerűen csak a fenotípussal írja le a kérdéses tumort (pl. ER+HER2+), mindenki érteni fogja. Nem javasolt viszont luminalis A daganatnak nevezni egy olyan tumort, amely az IHC alapján ilyennek tűnik, azaz luminalis A-szerű. A luminalis A, luminalis B, bazális szerű, „HER2 enriched” típusok génexpressziós profilon alapulnak; meghatározásuk mellett egy prognózissal összefüggő pontérték is megadható (risk of recurrence; ROR).

Klinikai vizsgálatok – a patológus szerepe és feladatai

A célzott gyógyszerfejlesztések felgyorsulásával egyre több beteg kerül klinikai vizsgálatban kezelésre, amihez leggyakrabban centrális laboratóriumban vizsgálják újra a tumort, vagy történik a kezeléshez szükséges target molekula vagy biomarker meghatározása. Ilyen esetekben a daganatot diagnosztizáló patológus együttműködése szükséges. Az együttműködés előfeltétele, hogy a klinikai vizsgálatba a patológust, mint a beválasztás alapját képező leletet megalkotó, és mint a reprezentatív tumorblokk őrzésére kötelezett szakembert bevonják, a vizsgálat részleteivel és céljaival megismertessék, vele vagy az adott patológiai osztállyal szerződést kössenek. A szerződés keretében meghatározott mintát a rögzített feltételek mellett a patológusnak ki kell adnia, és a blokk (vagy a kért minta) átadását/küldését dokumentálnia. Hasonló helyzet adódhat multigén expressziós vizsgálatokhoz történő mintaválasztás kapcsán is. Limitált mennyiségű tumorszövet esetén a minta osztása is mérlegelendő.

Zárszó – jövőben megvalósítandó pontok

A patológiára vonatkozó szöveg zárszavaként álljon itt néhány, a szakértői panel által javasolt ajánlás, amelyek megvalósítása szakmapolitikai támogatást is igényel, de hozzájárulhat a szakmai tevékenység magasabb színvonalon, jobb minőségben és jobb körülmények között való végzéséhez. Mivel 2016 óta ezeken a területeken nem volt előrelépés, szinte változatlan szöveggel közöljük ezt a részt.

- Az ajánlásban a minőségbiztosítás két vonatkozásban jelenik meg, nevezetesen: törekvésként a kórismét felállító citológiai laborok esetén és elvárásként a prediktív immunhisztokémiában érintett patológiai laborok esetén. A jövőben reális célkitűzésnek tűnik, hogy minden az emlőrák szűrésében, diagnosztikájában részt vevő patológiai egységnek külső minőségellenőrzésben kelljen bizonytságot tennie szakmai felkészültségéről. Általánosságban szólva, a hazai patológiai laboratóriumoknak azonban fel kellene készülnie egy magasabb minőségi szint elérésére, amelynek elemeit az ISO 15189 követelményei tartalmazzák (80).

- A fentiekben jelzett technológiai jellegű külső minőségellenőrzésen kívül indokolt lenne az emlőrák szűrésében, illetve diagnosztikában közreműködő patológiai egységek részére egy központilag szervezett diagnosztikus (és adatszolgáltatási megfelelést) javító, biztosító programot is felállítani az ehhez szükséges infrastruktúrával és anyagi forrásokkal.

- A kellően nagy forgalmú emlődiagnosztikai patológiai osztályokon (ebben az EUSOMA 150 eset / év ajánlása lehet mérvadó, Lásd a „Nem-operatív (preoperatív vagy onkológiai kezelés előtti) diagnosztika” alatt írtakat) indokolt lenne specimen mammográfiás eszközöket telepíteni.

- A radiológiai szakértői panellel összhangban javasoljuk, hogy amennyiben arra kerül sor, hogy tévedés gyanúja esetén (pl. jogi vita, kártérítési igény... stb.) szakértőt vonjanak be az emlőrák kórismézésével vagy félre kórismézésével kapcsolatosan, úgy a szakértő csak olyan személy lehessen, aki ezen a területen dokumentálhatóan rendelkezik kellő

tapasztalattal. Szakértőnek nem fogadható el nem patológus szakorvos, olyan általános patológus szakorvos, aki csekély számú (évi <100) esetet lát, és szűrésből származó minták leletezésében nincs több éves gyakorlata. A szakértőnek a véleményadáshoz valós élethelyzetet kell szimulálni (nem utólag, az összes vizsgálat, operatív szövettani lelet részletes eredményének birtokában kell elemezni a preoperatív diagnosztika és a terápiás döntés helyességét). Javasolt, hogy a szakértő csak a vitában / perben megkérdőjelezett döntés(ek) pillanatában rendelkezésre álló információk alapján alakítsa ki a véleményét, több hasonló, anonimizált esettel együttesen elbírálv a kérdéses esetet is.

Köszönetnyilvánítás

A munkacsoport kösznetét fejezi ki Dr. Rubovszky Gábornak, Dr. Kahán Zsuzsannának, Dr. Forrai Gábornak és Dr. Kovács Eszternek, a Radiológiai munkacsoportnak, hogy az előkészületek során folytatott konzultáció során építő megjegyzéseivel segítette a dokumentum végleges szövegének kialakítását.

Ajánlás emlőrákos minta szövettani lelet sémájára / tartalmára

Szövettani naplószaám:

Név:

Születési adatok:

TAJ szám:

Beküldő:

Preoperatív komplex emlővizsgálat eredménye (RKU vagy BIRADS besorolások, lokalizáció, méret(ek), elváltozás jellege (spikulált, körülírt, szerkezeti torzulás, mikromeszesedés...stb), többgócúság, hónalji nyirocsomóstátusz; preoperatív jelölés esetén annak jellege):

Preoperatív cytologia: nem történt/történt (hol?; eredménye):

Core biopsia: nem történt/történt (hol?; eredménye):

Neoadjuváns kezelés / PST: nem történt / történt (mi volt a kezelés)

Intraoperatív vizsgálat: nem történt/történt: sentinel nyirokcsomó / tumor / reszekciós felszín

Típusa (lenyomat citológia – fagyasztás); eredménye:

A vizsgálati anyag / műtét megjelölése:(pl. széles kimetszés drótjelöléssel)

Localisatio: J – B **oldal** (KF – KA – BF – BA – CE, areola, átfedő) – (sematikus rajzon is közölhető)

KF: külső felső, KA: külső alsó, BF: belső felső, BA: belső alsó, CE: centrális

Blokkok száma: Indítási térkép (sematikus rajz) a blokkok helyéről készült: igen - nem

A tumor:

– **invazív carcinoma**

– **in situ carcinoma**

– **in situ carcinoma mikroinvázióval**

– invazív carcinoma extenzív intraduktális komponenssel

- Paget-kór

Mikrokalcifikáció: 1. benignus – 2. malignus – 3. mindkét struktúrában

Többgócúság: van/nincs makroszkópos/mikroszkópos

A tumor legnagyobb **makroszkópos mérete:** mm (többgócúság esetén (legalább) a legnagyobb góc)

A tumor invazív komponensének **legnagyobb mikroszkópos mérete** (invazív tumorméret): **mm**

(többgócúság esetén a legnagyobb góc)

A tumor(ok) (in situ és invazív komponens együtt) **legnagyobb mikroszkópos kiterjedése:**.....**mm**

In situ carcinoma:

DCIS

Domináló struktúra:

Nuclearis grade: LG – IG – HG

Comedo necrosis: igen – nem

Sebészi szél távolsága: mm (irány:)

Mintázat: egygócú – többgócú – diffúz

Kiterjedés: mm

Van Nuys osztályozás [10. táblázat]:

1 nem HG, nincs necrosis

2 nem HG, + necrosis

3 HG ± necrosis

.....

LG – low grade, jól differenciált; IG –intermediate grade, közepesen differenciált; HG – high grade, rosszul differenciált

University of Southern California / Van Nuys Prognosztikai Index:

jó prognózis (4-6 pont) . ☐

mérsékelt prognózis (7-9 pont) ☐

rossz prognózis (10-12 pont) ☐

Lobularis intraepithelialis neoplasia (LCIS)

Klasszikus ☐ Florid / Pleomorph (DCIS-nek megfelelő információk megadása) ☐

Mikrokalcifikáció: van / nincs

Többgócúság: van / nincs

Invazív carcinoma

Szöveti típus [WHO besorolás alapján (6. táblázat)]:

(Nottinghami vagy kombinált) szövettani grade (7. táblázat):

Grade I (3-5 pont; jól differenciált) ☐

Grade II (6-7 pont; közepesen differenciált) ☐

Grade III (8-9 pont; rosszul differenciált) ☐

Mitózisindex: mitózis / 10 nagy nagyítású látótér

Peritumorális (nyirok)érinvázió: van – nincs – bizonytalan

Sebészi szélek: nem épek – épek – nem ítéhető meg

Ha nem ép(ek), a **szélben azonosított tumor:** invazív – in situ – mindkettő – nem ítéhető meg

Legközelebbinek ítélt szél: mm

Távolság a legközelebbi széltől: mm

Egyéb közeli szél megjelölése és távolsága: mm

Esetleges molekuláris vizsgálat céljára kiválasztott blokk(ok):....

Nyirokcsomóstátusz:

Sentinel nyirokcsomó(k) száma: ; Nem sentinel nyirokcsomók száma: ; Összes nyirokcsomó száma:

.....; áttétes / vizsgált: nyirokcsomók száma/..... (opcionálisan nyirokcsomótípusonként megadható a makrometasztázist, mikrometasztázist, izolált tumorsejtet/sejteket tartalmazó nyirokcsomók száma)

A nyirokcsomók csak izolált tumorsejtet tartalmaznak: igen – nem

Immunhisztokémia történt: igen - nem

Legnagyobb áttét legnagyobb mérete:

Extracapsularis terjedés: van – nincs

PST esetén: metasztázist és/vagy regresszió jeleit mutató / nem mutató nyirokcsomók száma

pT..... pN..... (M.....)*

Nottingham Prognosztikai Index (8. táblázat):

Kiváló prognózisú csoport (EPG, excellent prognostic group)	2 – 2,4
Jó prognózisú csoport (GPG, good prognostic group)	2,41 – 3,4
Mérsékelt prognózisú csoport I (MPG-I, moderate prognostic group I)	3,41 – 4,4
Mérsékelt prognózisú csoport II (MPG-II, moderate prognostic group II)	4,41 – 5,4
Rossz prognózisú csoport (PPG-I, poor prognostic group)	5,41 – 6,4
Nagyon rossz prognózisú csoport (VPPG-I, very poor prognostic group)	>6,41

ER %-ban pozitív, átlagos intenzitás: gyenge – közepes - erős. Allred vagy gyors pontszám (quick score):....

PR %-ban pozitív, átlagos intenzitás: gyenge – közepes - erős. Allred vagy gyors pontszám (quick score):....

HER2/Neu státusz értékelése (immunhisztokémiával): 0 ☐ 1+ ☐ 2+ ☐ 3+ ☐

HER2- ISH szükséges: igen – nem; **ISH értékelése** (13. táblázat):

Egyéb immunhisztokémia:

Megjegyzés:

.....

.....

Dátum:

Aláírás:

*A TNM 8. kiadása szerint (5. táblázat)

A piros és aláhúzott elemek a kifejtés alatt álló, emlőrákkal kapcsolatos International Collaboration on Cancer Reporting kezdeményezés jelen állása szerint **kötelező (ú.n. „core”) tartalmi elem**, szemben az egyéb, adott esetben lényeges információt közlő, opcionális (ú.n. „non-core”) elemekkel.

Ajánlás emlőelváltozás citológiai leletének tartalmára.

Előzményi adatok, panaszok:

Fizikális vizsgálat (általában mindkét emlőé):

Mammográfia, emlő UH (emlő MR) lelete (általában mindkét emlőé):

Lokalizáció, méret

Előzetes emlő citológia, szövettan:

A mintát radiológus / patológus / egyéb szakma képviselője vette (ebből az is derüljön ki, hogy a mintavevő azonos-e az értékelővel).

Az aspirátum jellege: necrotikus, véres, nyákos, egyéb.

A mintavételt indokoló elváltozás megjelölése, a mintavétel helye, lehetőleg rekonstruálható módon

Vizsgált kenetek, preparátumok száma:

Alkalmazott festés:

Mikroszkópos leírás: mely tartalmazza a kenet minőségi paramétereit (véres, sejtzegény, rosszul fixált, bealvadt, stb), valamint egy rövid morfológiai leírást a sejtképről.

Diagnózis: Szöveges kategória (Európai ajánlás / Yokohama nomenklátúra szerint); ezeket tükröző C1-C5 egyszerűsített kategória

Vélemény: a diagnózis indoklása, a feltételezett szövettani diagnózis.

javaslat (szükség szerint):

1. táblázat

A III. konszenzus konferencia ajánlásaihoz képest lényegesebb módosítások

Primer szisztémás kezelés utáni tumorméret meghatározására vonatkozó ajánlás integrálása

A TIL meghatározásra vonatkozó ajánlás jobb körvonalazása

A TNM 8. kiadásának integrálása; a stádium meghatározásában a prognosztikai stádiumok csak említésre kerülnek forrás megjelölésével

DCIS esetén a VNPI és USC/VNPI közötti különbség helyesebb körvonalazása

A WHO emlőtumorok osztályozásának 5. kiadása (szemben a korábbi 4. kiadással)

A HER2 meghatározás legújabb (2018) ASCO/CAP ajánlás szerinti értékelése.

Multigénexpressziós vizsgálatok valamivel részletesebb tárgyalása

A leletminta tartalmi elemeinek revíziója

A Yokohama citológiai rendszer említése

2. táblázat

Egyes minőségi jellemzők ajánlott minimális értékei az európai irányelvek alapján (5)

Citológia	Minimum	Ajánlott
Pozitív prediktív érték (PPÉ)	>98%	>99%
Fals negatív arány (FNA)	< 6%	< 4%
Fals pozitív arány (FPA)	< 1%	< 0,5%
Inadekvát arány (INAD)	< 25%	< 15
Inadekvát arány rákoknál	< 10%	< 5%
Gyanús arány	< 20%	< 15%

Hengerbiopszia (core biopszia)	Minimum	Ajánlott
Pozitív prediktív érték (PPÉ)	>99%	>99,5%
Fals negatív arány (FNA)	< 0,5%	< 0,1%
(B1 + B2) arány rákoknál	<15%	<10%
Gyanús arány	< 10%	< 5%

3. táblázat

Nem-operatív diagnosztikus kategóriák meghatározása

3.a Citológiai diagnosztikus kategóriák

Egyesült Királyság / Európai ajánlás (5, 12)	Nemzetközi Citológiai Akadémia ajánlás, Yokohama, (14-16) (Malignitás kockázata: ROM%)
C1: Elégtelen (mennyiségileg és/vagy minőségileg)	Elégtelen (2,4%-4,58%)
C2: Benignus	Benignus (1,2%-2,3%)
C3: Atípusos, valószínűleg benignus	Atípusos (valószínűleg benignus) (13-15,7%)
C4: Malignitásra gyanús	(Malignitásra) gyanús (87,6%-97,1%)
C5: Malignus (in situ és invazív egyaránt)	Malignus (99%-100%)

3.b Hengerbiosziás (core biopsziás) kategóriák (5)

B1: Normál emlőszövet/ Értékelhetetlen

B2: Benignus

B3: Bizonytalan malignitási potenciállal bíró elváltozás (a csoport egészére vonatkozóan az esetek $\leq 25\%$ -ban társulhat malignitás).

Típusosan ebbe a kategóriába sorolják:

- a szklerotizáló elváltozások közül a sugaras heget, komplex szklerotizáló léziót, szklerotizáló papillomákat;
- a teljes egészében el nem távolított nem malignus papilláris léziókat;
- a lobularis (intraepithelialis) neoplasiát (atypusos lobularis hyperplasia, klasszikus LCIS; Vö.: B5a);
- az atípusos hámproliferáció duktális típusát (ezt a nevet ajánlott használni hengerbiopsziák esetén az atypical epithelial proliferation of ductal type fordításaként, mivel az atípusos duktális hyperplasia mennyiségi kritériumai core biopsziában nem ítéltethők meg, így az atípusos duktális hyperplasia hengerbiopsziából nem diagnosztizálható);
- a mucocèle-szerű elváltozásokat;
- a celluláris fibroepitheliális léziókat; és
- az olyan orsósejtes elváltozásokat, amelyeknek egyéb besorolása a mintából nem lehetséges.

B4: Malignitásra gyanús

B5: Malignus

B5a: in situ carcinoma (ductus carcinoma in situ, pleomorph és florid lobularis carcinoma in situ; Vö.:

B3)

B5b: invazív emlő carcinoma

B5c: nem dönthető el, hogy in situ vagy invazív carcinoma

B5d: egyéb malignus folyamat

Definitív diagnózisnak tekinthető a C2, B2 (benignus) és C5, B5 (malignus) kategória, de ezeket is csak multidiszciplináris közegben, a képalkotó és klinikai kép hármass diagnosztikai egységében szabad értelmezni.

A diagnosztikus kategóriákat nem szabad szöveges vélemény nélkül alkalmazni. A kategóriák elsősorban statisztikai értékelés célját szolgálják, és a betegirányítást segítik.

4. táblázat

Javaslat a primer tumor (TR) és nyirokcsomóáttét (NR) regresszió megítélésének módjára

Primer tumor (TR)

1: Teljes patológiai regresszió

- a: nincs reziduális carcinoma
- b: nincs reziduális invazív carcinoma, de van reziduális DCIS

2: Részleges terápiás válasz

- a: minimális (<10%) reziduális (invazív) daganat
- b: egyértelmű terápiás válasz 10-50% közötti reziduális (invazív) daganattal
- c: egyértelmű terápiás válasz, de >50% reziduális (invazív) daganattal

3: Nincs regresszióra utaló jel.

Nyirokcsomók (NR)

- 1: Nincs metasztázis, regressziós jelek sem láthatók;
- 2: Nincs metasztázis, de regresszió jelei láthatók;
- 3: Metasztázis regresszió jeleivel;
- 4: Metasztázis regressziós jelek nélkül

Több különböző terápiás választ mutató nyirokcsomó esetén mindig a rosszabb választ tükröző besorolás a megfelelő.

5. táblázat.

A pTNM kategóriák definíciója az emlőrákok stádium besorolásához, valamint a TNM 8. kiadás (2017) egyes módosításai a korábbi kiadáshoz képest (33, 34)

pT - primer tumor

Patológiai T kategória: azonos a klinikai T osztályozással, de méretben csak az invazív komponens szövettani metszeten mért átmérője számít a legközelebbi mm-re kerekítve. Nagyobb, mikroszkóposan egy blokkban nem mérhető tumorok esetén a makroszkópos méret is megfelelő a TNM 8. kiadása értelmében.

pTx	A primer tumor nem ítélt meg
pT0	Nincs kimutatható primer tumor
pTis	Carcinoma in situ
pTis (DCIS)	Ductalis in situ carcinoma
pTis (LCIS)	Lobularis in situ carcinoma *
pTis (Paget)	Paget-kór társuló in situ vagy invazív tumor nélkül (ha a Paget-kór in situ vagy invazív emlőrákkal társult, akkor az utóbbi tumor mérete szerint osztályozunk)
pT1	2 cm-es vagy ennél kisebb átmérőjű invazív tumor
pT1mi	0,1 cm-es vagy kisebb átmérőjű mikroinvázió
pT1a	A tumor 0,1 cm-nél nagyobb, de nem haladja meg a 0,5 cm-t
pT1b	A tumor 0,5 cm-nél nagyobb, de nem haladja meg az 1 cm-t
pT1c	A tumor 1,0 cm-él nagyobb, de nem haladja meg a 2 cm-t
pT2	A tumor 2 cm-nél nagyobb, de nem haladja meg az 5 cm-t
pT3	A tumor 5 cm-nél nagyobb
pT4	Bármely méretű tumor közvetlen mellkasfalra (a), vagy bőrre (b) terjedéssel
pT4a	Mellkasfalra terjedés
pT4b	Ödéma (a peau d'orange-t) vagy a bőr kifekélyesedése vagy szatellita bőrgöbök azonos emlőben
pT4c	Ha a T4a és T4b kritériumok együttesen vannak jelen
pT4d	Gyulladásos (inflammatoricus) carcinoma

pN- regionális nyirokcsomók patológiai osztályozása

Az osztályozáshoz legalább I. szintű disszekció szükséges, és a vizsgált nyirokcsomók száma legalább 6 legyen. (A TNM ajánlása minimum 6 nyirokcsomó, de ez is csak az őrszemnyirokcsomó-biopszia és az angolszász-skandináv hónalji mintavétel keretein túl; 6-nál több „őrszemnyirokcsomó” esetén az „(sn)” megjelölés nem alkalmazható.)

pNx	A regionális nyirokcsomók nem ítélt meg. (Nincs vizsgálatra eltávolítva vagy már előzőleg eltávolították)
pN0	Nincs regionális nyirokcsomóáttét.
pN0(i-)	Szövettanilag nincs kimutatható regionális nyirokcsomóáttét, negatív IHC.
pN0(i+)	Szövettanilag igazolható, 0,2 mm-nél nem nagyobb vagy 200-nál kevesebb daganatsejtet tartalmazó nyirokcsomó érintettség. (A legnagyobb összefüggő sejtcsoport mérete, több ilyen esetén vagy ilyenek hiányában a sejtszám az irányadó.)
pN0 (mol-)	Szövettanilag nincs regionális nyirokcsomóáttét, negatív molekuláris biológiai leletek (általában RT-PCR vagy OSNA - one step nucleic acid amplification).
pN0 (mol+)	Szövettanilag nincs regionális nyirokcsomóáttét, pozitív molekuláris biológiai leletek (általában RT-PCR vagy OSNA).
pN1mi	Mikrometasztázis (nagyobb, mint 0,2 mm, nem nagyobb, mint 2,0 mm)

pN1 Áttét 1-3 azonos oldali hónalji nyirokcsomóban és/vagy a mamma interna menti nyirokcsomókban, utóbbi esetben sentinel nyirokcsomó meghatározással észlelt, klinikailag nem kimutatható

pN1a Áttét 1-3 hónalji nyirokcsomóban

pN1b Áttét az arteria mamma interna menti nyirokcsomókban, csak őrszemnyirokcsomó vizsgálattal észlelt mikroszkopikus betegség, képkötő vagy fizikai vizsgálattal nem detektálható.

pN1c Áttét 1-3 hónalji nyirokcsomóban és az arteria mamma interna menti nyirokcsomókban, utóbbi a pN1b alatt leírt feltételekkel.

pN2 Áttét 4-9 hónalji nyirokcsomóban vagy fizikális vizsgálattal és/vagy képkötővel kimutatható mamma interna nyirokcsomóáttét, hónalji nyirokcsomóáttét nélkül.

pN2a Áttét 4-9 hónalji nyirokcsomóban

pN2b Klinikailag kimutatható arteria mamma interna menti nyirokcsomóáttét hónalji nyirokcsomóáttét nélkül.

pN3 Áttét 10 vagy több hónalji nyirokcsomóban, vagy infraclavicularis nyirokcsomókban, vagy klinikailag kimutatható azonos oldali mamma interna nyirokcsomókban 1 vagy több áttétes hónalji nyirokcsomó jelenlétében, vagy áttét több mint 3 hónalji nyirokcsomóban klinikailag ki nem mutatható mikroszkopikus mamma interna menti nyirokcsomóáttétekkel, vagy azonos oldali supraclavicularis nyirokcsomóáttétek.

pN3a Áttét több mint 10 hónalji nyirokcsomóban, vagy áttét az infraclavicularis nyirokcsomókban

pN3b Klinikailag kimutatható áttét azonos oldali arteria mamma interna menti nyirokcsomókban 1 vagy több áttétes hónalji nyirokcsomóval együtt, vagy áttét több mint 3 hónalji nyirokcsomóban és arteria mamma interna menti nyirokcsomókban, utóbbi csak őrszemnyirokcsomó vizsgálattal mikroszkóposan kimutatható, de klinikailag nem észlelhető.

pN3c Azonos oldali supraclavicularis nyirokcsomóáttétek

„**pN1(mol+)**” A TNM 8. kiadása által nem elfogadott kategória, amelyet a European Working Group for Breast Screening Pathology azonban ajánl a szinte kizárólag kvantitatív molekuláris vizsgálattal elemzett és ezáltal azonosított, pN0(mol+) kategóriánál nagyobb volumenű áttétek jelölésére.

pM - távoli metasztázis

pM1-nek csak akkor klasszifikáljuk a távoli áttétet, ha annak hisztológiai vagy citológiai vizsgálata megtörtént (tehát az áttétet műtéttel eltávolították vagy abból biopszia történt); egyébként M kategóriákról beszélünk (Mx, pMx, pM0 kategóriák nincsenek definiálva).

Stádiumbesorolás

Stádium	T	N	M
0	Tis	N0	M0
I A	T1**	N0	M0
I B	T0, T1**	N1mi	M0
II A	T0, T1**	N1	M0
	T2	N0	M0
II B	T2	N1	M0
	T3	N0	M0
III A	T0, T1**, T2	N2	M0
	T3	N1, N2	M0
III B	T4	N0, N1, N2	M0
III C	bármely T	N3	M0
IV	bármely T	bármely N	M1

* Az AJCC és UICC kiadványaiban a stádiumok és besorolások kapcsán használt megfogalmazások a 8. kiadásokban eltérnek egymástól (33, 34). Az LCIS (lobularis carcinoma in situ) az előbbi szerint nem minősül pTis-nek, míg az utóbbi szerint továbbra is így sorolandó be.

** T1mi is beleértve

A leírt stádiumok a UICC által kiadott TNM osztályozásban megfogalmazottak, megegyeznek az AJCC Cancer staging manual által anatómiai stádiumként megfogalmazott kategóriákkal, és eltérnek az utóbbi forrásban megfogalmazott prognosztikai stádiumoktól, amelyek az ER, PR és HER2 státuszok mellett a grade-et és rendelkezésre állás esetén az Oncotype Dx teszt adta recurrencia pontszámot veszi figyelembe, és akár két alkategóriával is eltérhet kedvezőbb vagy kedvezőtlenebb irányban az anatómiai stádiumoktól (33). Ezen prognosztikai stádiumok dinamikus változása várható, bár a megadott irodalmi hivatkozás több oldalon listázza őket, szükség esetén egyszerűbb on-line kalkulátorokat használni hozzájuk, pl. <https://www.mdcalc.com/tnm-staging-breast-cancer-8th-edition> .

6. táblázat

Az emlőtumorer szöveti osztályozása a WHO klasszifikáció 5. kiadása alapján (36)

Tumor csoport	Elnevezés	ICD-0	ICD-11
EPITHELIALIS TUMOROK			
Benignus hámproliferációk és prekurzorok	Szokványos (typusos) ductalis hyperplasia		GB20.Y
	Hengersejtes léziók, beleértve az atypusos hengersejtes átalakulást (FEA) is		GB20.Y
	Atypusos ductalis hyperplasia (ADH)		GB20.Y
Adenosis, benignus sclerotizáló léziók	Sclerotisalo adenosis		GB20.Y
	Apocrin adenoma	8401/0	2F30.&XH6YZ9
	Microglandularis adenosis		GB20.Y
	Sugaras heg/Komplex sclerotisalo lézió		GB20.Y
Adenomák	Tubularis adenoma	8211/0	2F30.0&XH7SYZ9
	Lactatios adenoma	8204/0	2F30.1&XH0W31
	Ductalis adenoma	8503/0	2F30.2&XH4LZ4
Epithelialis-myoepithelialis tumorok	Pleomorph adenoma	8940/0	2F30.Y&XH2KC1
	Adenomyoepithelioma NOS	8983/0	2F30.Y&XH2V57
	Adenomyoepithelioma carcinomával	8983/3	2C6Y&XH7TL5
	Epithelialis-myoepithelialis carcinoma	8562/3	
Papillaris neoplasiák	Intraductalis papilloma	8503/0	2F30.2&XH4LZ4
	Papillaris ductalis carcinoma in situ	8503/2	2E65.2&XH4V32
	Encapsulalt papillaris carcinoma	8504/2	2E65.Y&XH9XV2
	Encapsulalt papillaris carcinoma invasioval	8504/3	2C6Y&XH0GT6
	Solid papillaris carcinoma in situ	8509/2	2E65.Y&XH0134
	Solid papillaris carcinoma invasioval	8509/3	2C64
	Invasiv papillaris carcinoma	8503/3	2C60&XH8JR8
Non-invasiv lobularis neoplasia	Atypusos lobularis hyperplasia (ALH)		
	Lobularis carcinoma in situ (LCIS), NOS	8520/2	2E65.0&XH6EH0
	Klasszikus LCIS		
	Florid LCIS		
	Pleomorph LCIS	8519/2	
Ductalis carcinoma in situ (DCIS)	Intraductalis carcinoma, NOS	8500/2	2E65.2cXH4V32
Invasiv emlőcarcinoma	Invasiv carcinoma, NST	8500/3	2C61.0&XH7KH3
	Microinvasiv carcinoma		2C61.0
	Invasiv lobularis carcinoma	8520/3	2C61.1&XH2XR3
	Tubularis carcinoma	8211/3	2C60&XH4TA4
	Cribriform carcinoma	8201/3	2C60&XH1YZ3
	Mucinosus carcinoma	8480/3	2C60&

			XH1S75
	Mucinosus cystadenocarcinoma	8470/3	2C60& XH1390
	Invasiv micropapillaris carcinoma	8507/3	2C60& XH9C56
	Carcinoma apocrin differenciációval	8401/3	2C61& XH4GA3
	Metaplasticus carcinoma	8575/3	2C6Y& XHORD4
Ritka- és nyálmirigy típusú tumorok	Acinus sejtes carcinoma	8550/3	2C60& XH3PG9
	Adenoid cysticus carcinoma (ACC)	8200/3	2C60& XH4302
	Secretorios carcinoma	8502/3	2C60& XH44J4
	Mucoepidermoid carcinoma	8430/3	2C60& XH1J36
	Polymorph adenocarcinoma	8525/3	2C60& XH5SD5
	Magas sejtes carcinoma polaritás eltéréssel "Tall cell carcinoma with reversed polarity"	8509/3	2C6Y
Neuroendocrin neoplasia	Neuroendocrin tumor NOS	8240/3	2C6Y& XH9LV8
	Neuroendocrin tumor Grade 1	8240/3	
	Neuroendocrin tumor Grade 2*	8249/3	
	Neuroendocrin carcinoma NOS	8246/3	2C6Y& XH0U20
	Neuroendocrin carcinoma, kissejtes	8041/3	2C6Y& XH9SY0
	Neuroendocrin carcinoma, nagysejtes	8013/3	2C6Y& XH0NL5
FIBROEPITHELIALIS TUMOROK, HAMARTOMÁK	Hamartoma		
	Fibroadenoma NOS	9010/0	2F30.5& XH9HE2
	Phyllodes tumor NOS	9020/1	
	Phyllodes tumor, benignus	9020/0	2F30.3& XH50P7
	Phyllodes tumor, borderline	9020/1	2F75& XH5NK4
	Phyllodes tumor, malignus	9020/3	2C63& XH8HJ7
EMLŐBIMBÓ TUMORAI	Syngomatosis tumor	8407/0	2F30.Y& XH9GB7
	Emlőbimbó adenoma	8506/0	2F30.Y& XH7GN3
	Paget-kór	8540/3	2E65.5& XH3E21
MESENCHYMALIS TUMOROK			
Vascularis tumorok	Haemangioma NOS	9120/0	2F30.Y& XH5AW4
	Angiomatosis		2E81.OZ
	Szokványos angiomatosis		
	Capillaris angiomatosis		
	Atypusos vascularis léziók	9126/0	
	Postirradiációs angiosarcoma	9120/3	2B56.2& XH6264
	Angiosarcoma	9120/3	2B56.2& XH6264
	Fasciitis nodularis	8828/0	2F30.Y&

Fibroblasztos-myofibroblasztos tumorok			XH5LM1
	Myofibroblastoma	8825/0	2F30.Y&XH8JB0
	Desmoid fibromatosis	8821/1	2F75&XH13Z3
	Inflammatoricus myofibroblasztos tumor	8825/1	2F30.Y&XH66Z0
Perifériás ideghüvely tumorok	Schwannoma NOS	9560/0	2F30.Y&XH98Z3
	Neurofibroma NOS	9540/0	2F30.Y&XH87J5
	Granularis sejtes tumor	9580/0	2F30.Y&XH09A9
	Granularis sejtes tumor, malignus	9580/3	
Simaizom eredetű daganatok	Leiomyoma NOS	8890/0	2F30.Y&XH4CY6
	Leiomyosarcoma NOS	8890/3	2C6Y&XH7ED4
Adipocytás tumorok	Lipoma NOS	8850/0	2F30.Y&XH1PL8
	Angiolipoma NOS	8861/0	2F30.Y&XH3C77
	Liposarcoma NOS	8850/3	2C6Y&XH2J05
Egyéb mesenchymalis daganatok és daganatszerű elváltozások	Pseudoangiomatosus stromalis hyperplasia		GB20.Y
HAEMATOLYMPHOID TUMOROK	Lymphoma		
	MALT lymphoma	9699/3	2A85.3
	Follicularis lymphoma NOS	9690/3	2A80.Z
	Diffúz nagy B-sejtes lymphoma NOS	9680/3	2A81.Z
	Burkitt lymphoma NOS/Acut leukaemia, Burkitt típusú	9687/3	2A85.6
	Emlő implantátumhoz társuló anaplasticus nagysejtes lymphoma	9715/3	2A90.B
FÉRFI EMLŐ TUMORAI	Epithelialis tumorok		
	Gynaecomastia		GB22
	In situ carcinoma NOS	8500/2	
	DCIS		2E65.2&XH4V32
	LCIS		2E65.0&XH6EH0
	Emlőbimbó Paget-kórja		
	Invasiv carcinoma, NST	8500/3	2C61.0&XH7KH3
METASTASISOK AZ EMLŐBEN			2E0Y&XA12C1
GENETIKAI TUMOR SZINDRÓMÁK	<i>BRCA1/2</i> asszociált örökletes emlőrák – petefészekrák szindróma		2C65
	Cowden-szindróma		LD2D.Y
	Ataxia-teleangiectasia		4A01.31
	Li–Fraumeni-szindróma, <i>TP53</i> asszociált		
	Li–Fraumeni-szindróma, <i>CHEK2</i> asszociált		
	<i>CDH1</i> asszociált emlőrák		
	<i>PALB2</i> asszociált daganatok		
	Peutz-Jeghers szindróma		LD2D.0

	Neurofibromatosis 1-es típus		LD2D.10
	Polygénés emlőrákhajlam		

* A „neuroendocrin tumor (NET) Grade 3” megjelölés nem szerepel a WHO kiadványban, de az elv úgy szól, hogy a neuroendokrin daganatok osztályozását harmonizálják a más szerveknél megszokottal. Ezzel szemben az emlő NET grade-meghatározása a Nottingham grading séma szerint történik, azaz eltér a más szervekben előforduló NET grading rendszertől; Grade 3 nem került definiálásra. Az emlő NET definíció szerint malignus daganat. Az emlő NET eleve ritka daganat, így az ebbe a kategóriába besorolt tumorok kórjósata ismeretlen.

7. táblázat

Kombinált (nottinghami) szövettani grade (5)

Szöveti jellemző	Pont
<i>A. Tubulus kialakulás</i>	
A tumor túlnyomó részében (>75%)	1
Mérsékelt fokban (10-75%)	2
Kismértékben, vagy nincs (<10%)	3
<i>B. Nuclearis pleomorphismus</i>	
Kisméretű (<1,5x normál), szabályos egyforma sejtmagok, egyforma chromatin	1
Mérsékelten nagyobb (1,5-2x normál) és változó méretű alakú sejtmagok, látható magvacska	2
Nagyméretű (>2x normál), határozott variabilitást mutató, vezikuláris mag, több magvacska	3
<i>C. Mitózisindex (látótér méretétől függően)</i>	<i>Lásd alábbi táblázat</i>

		Mitózisok száma 10 nagy nagyítású látótérben		
Látótér átmérője mm - ben	Látótér területe mm ² -ben	1 pont	2 pont	3 pont
0,40	0.126	≤4	5 – 8	≥9
0,41	0.132	≤4	5 – 9	≥10
0,42	0.138	≤4	5 – 9	≥10
0,43	0.145	≤4	5 – 10	≥11
0,44	0.152	≤5	6 – 10	≥11
0,45	0.159	≤5	6 – 11	≥12
0,46	0.166	≤5	6 – 11	≥12
0,47	0.173	≤5	6 – 12	≥13
0,48	0.181	≤6	7 – 12	≥13
0,49	0.188	≤6	7 – 13	≥14

0,50	0.196	≤ 6	7 – 13	≥ 14
0,51	0.204	≤ 6	7 – 14	≥ 15
0,52	0.212	≤ 7	8 – 14	≥ 15
0,53	0.221	≤ 7	8 – 15	≥ 16
0,54	0.229	≤ 7	8 – 16	≥ 17
0,55	0.237	≤ 8	9 – 16	≥ 17
0,56	0.246	≤ 8	9 – 17	≥ 18
0,57	0.255	≤ 8	9 – 17	≥ 18
0,58	0.264	≤ 9	10 – 18	≥ 19
0,59	0.273	≤ 9	10 – 19	≥ 20
0,60	0.283	≤ 9	10 – 19	≥ 20
0,61	0.292	≤ 9	10 – 20	≥ 21
0,62	0.302	≤ 10	11 – 21	≥ 22
0,63	0.312	≤ 10	11 – 21	≥ 22
0,64	0.322	≤ 11	12 – 22	≥ 23
0,65	0.332	≤ 11	12 – 23	≥ 24
0,66	0.342	≤ 11	12 – 24	≥ 25
0,67	0.352	≤ 12	13 – 25	≥ 26
0,68	0.363	≤ 12	13 – 25	≥ 26
0,69	0.374	≤ 12	13 – 26	≥ 27
0,70	0.385	≤ 13	14 – 27	≥ 28

Segéd táblázat a mitózisindexen alapuló pontszám meghatározásához.

- *A European Guideline for Breast Cancer Screening 6. fejezete (Quality assurance guidelines for pathology in mammographic screening) valamint a WHO tumorosztályozás alapján (5, 36)*

Nottinghami szövettani grade:

jól differenciált, grade I: 3–5 pont;
közepesen differenciált, grade II: 6–7 pont;
rosszul differenciált, grade III: 8–9 pont.

8. táblázat

Nottingham prognosztikai index (NPI) (6)

A tumor mérete (cm) x 0,2 + nyirokcsomó pontszám (nyirokcsomók érintettsége szerint, 1-3 pont *) + grade pontszám (grade I - 1pont, grade II – 2 pont, grade III – 3 pont)

* Nincs érintett nyirokcsomó:	1
1-3 érintett nyirokcsomó:	2
>3 érintett nyirokcsomó	3

Prognosztikai csoportok az NPI értéke alapján

Kiváló prognózisú csoport (EPG, excellent prognostic group)	2 – 2,4
Jó prognózisú csoport (GPG, good prognostic group)	2,41 – 3,4
Mérsékelt prognózisú csoport I (MPG-I, moderate prognostic group I)	3,41 – 4,4
Mérsékelt prognózisú csoport II (MPG-II, moderate prognostic group II)	4,41 – 5,4
Rossz prognózisú csoport (PPG, poor prognostic group)	5,41 – 6,4
Nagyon rossz prognózisú csoport (VPPG, very poor prognostic group)	>6,41

9. táblázat:

Az in situ ductalis carcinomák grade-be sorolása: DCIS consensus konferencia (1997) ajánlása szerint (38)

A DCIS grade-je a nuclearis grade alapján határozandó meg. Emellett a grade-től függetlenül kell nyilatkozni a necrosis jelenlétéről, jellegéről (zonalis/comedo vagy pontszerű), a sejtek polarizáltságáról, a DCIS mintázatáról / mintázatairól (comedo, cribriform, micropapillaris, papillaris, szolid, egyéb) és a grade esetleges heterogenitásáról.

Alacsony (low) grade DCIS (Nuclearis grade 1)	Monoton (monomorph) sejtmagok, melyek 1,5-2 vvt vagy normális ductus epithelialis sejt méretűek. A chromatin általában diffúz, finom eloszlású, csak elvétve észlelhető nucleolus vagy mitoticus alakok. A sejtek általában polarizált formában helyezkednek el. (Azonos méretű, de pleomorph magok jelenléte kizárja a low grade-et).
Intermedier grade DCIS (Nuclearis grade 2)	A sejtmagok sem a nuclearis grade 1 sem a nuclearis grade 3 kategóriába nem illenek, köztes kategóriába sorolandók.
Magas (high) grade DCIS (Nuclearis grade 3)	Kifejezett pleomorphismus a sejtemagok részéről, amelyek >2,5 vvt vagy normális ductus epithelialis sejt méretűek. Általában vesicularis magok, szabálytalan, rögzös chromatinnal, kivehető, nemritkán multiplex nucleolusszal. A mitózis ráta magas lehet.

10. táblázat

DCIS prognózisának meghatározása: University of Southern California / Van Nuys
prognosztikai index (39)

Pontozás	1.	2.	3.
Tumorméret (mm)	<15	16–40	>41
Sebészi szél (mm)	>10	1–9	<1
Szövettani osztályozás (grade)	nem HG necrosis nélkül	nem HG necrosissal	HG
Életkor	<40	>60	40-60

Emlőmegtartás mellett **jó** a prognózis (kicsi a recidíva valószínűsége), ha a pontok összege 4-6, **mérsékelt**, ha 7-9, és **rossz**, ha 10-12.

HG: high grade (rosszul differenciált)

11. táblázat

Tumort infiltráló limfociták (TIL) kvantifikálásának ajánlása a nemzetközi TIL / immuno-onkológiai munkacsoport javaslatai szerint (40, 41)

0. A TIL több lokalizációban értelmezhető, a gyakorlat szempontjából. Az ajánlás a stromális TIL (sTIL) kompartment mennyiségi becslésére vonatkozik, ezzel szinoním értelmezésben használjuk a TIL kifejezést. Az alábbi ajánlás invazív emlőrákokra vonatkozik.
1. A TIL %-os mennyiségét a mononukleáris stromális lobsejtek (beleértve a plasmasejteket és limfocitákat is, de nem számítva a granulocitákat) által elfoglalt stromális terület és a tumor stroma teljes területének %-os arányaként kell megadni.
2. A TIL-t az invazív tumor határain belül kell értékelni, ami magában foglalja a tumor invazív frontját is (1 mm-es zóna a tumor szélén).
3. Ki kell zárni az értékelésből a) a tumorhatáron (az invazív fronton) túli, b) a DCIS körüli, c) a normális lobulusok körüli mononukleáris sejteket, valamint d) a művileg károsodott, e) a nekrotikus, f) a regresszív hialinizációt mutató és g) a korábbi corebiopszia helyét mutató területeket.
4. Betegenként egy 4-5 mikron vastag, x200 vagy x400 nagyítással vizsgált metszet elemzése elegendő.
5. A teljes metszetek favorizálандók a hengerbiopsziákkal szemben, de PST kapcsán csak az utóbbiak értékelhetők.
6. Az átlagos TIL meghatározására van szükség a metszetben, nem pedig a legintenzívebben beszűrt területek kizárólagos vizsgálatára.
7. A TIL folytonos változókénti kvantifikálását a lehető legmagasabb precizitással kell végezni, ami a napi gyakorlatban, általában 5-re vagy 0-ra végződő százalékértékekre való kerekítést jelent.
8. Figyelembe kell venni azt is, hogy a limfociták típusosan nem alkotnak összefolyó sejtcsoportokat, ezért a TIL-lel beszűrt stroma területében (a mennyiség számlálójában; a nevező a teljes intratumorális stroma területe) kis üres rések elfogadhatók a mononukleáris lobsejtek között, és ilyenek vannak a 100%-os stromális TIL felső érték mellett is.
9. Formális határértékek nem kerültek meghatározásra. A stromális TIL szemikvantitatív értéke mellett olyan leíró megjelölés is használható, mint pl. a limfocita predomináns emlőrák (LPBC), amelyben a limfociták száma meghaladja a tumorsejteket.

12. táblázat

Ösztrogén- és progeszteronreceptor meghatározás az Allred-féle gyors pontozással (3)

Átlagos intenzitás:	Pont
Negatív	0
Gyenge	1
Közepes	2
Erős	3
Pozitív sejtmagok aránya:	Pont
nincs	0
<1%	1
1-10%	2
10%-1/3	3
1/3-2/3	4
>2/3	5

A két részpont összege adja meg az összpontszámot. Lehetséges értékek:0, 2-8. (Endokrin terápias hatás >2 pontszám esetén várható, és növekvő pontszámmal arányosan fokozottan várható.)

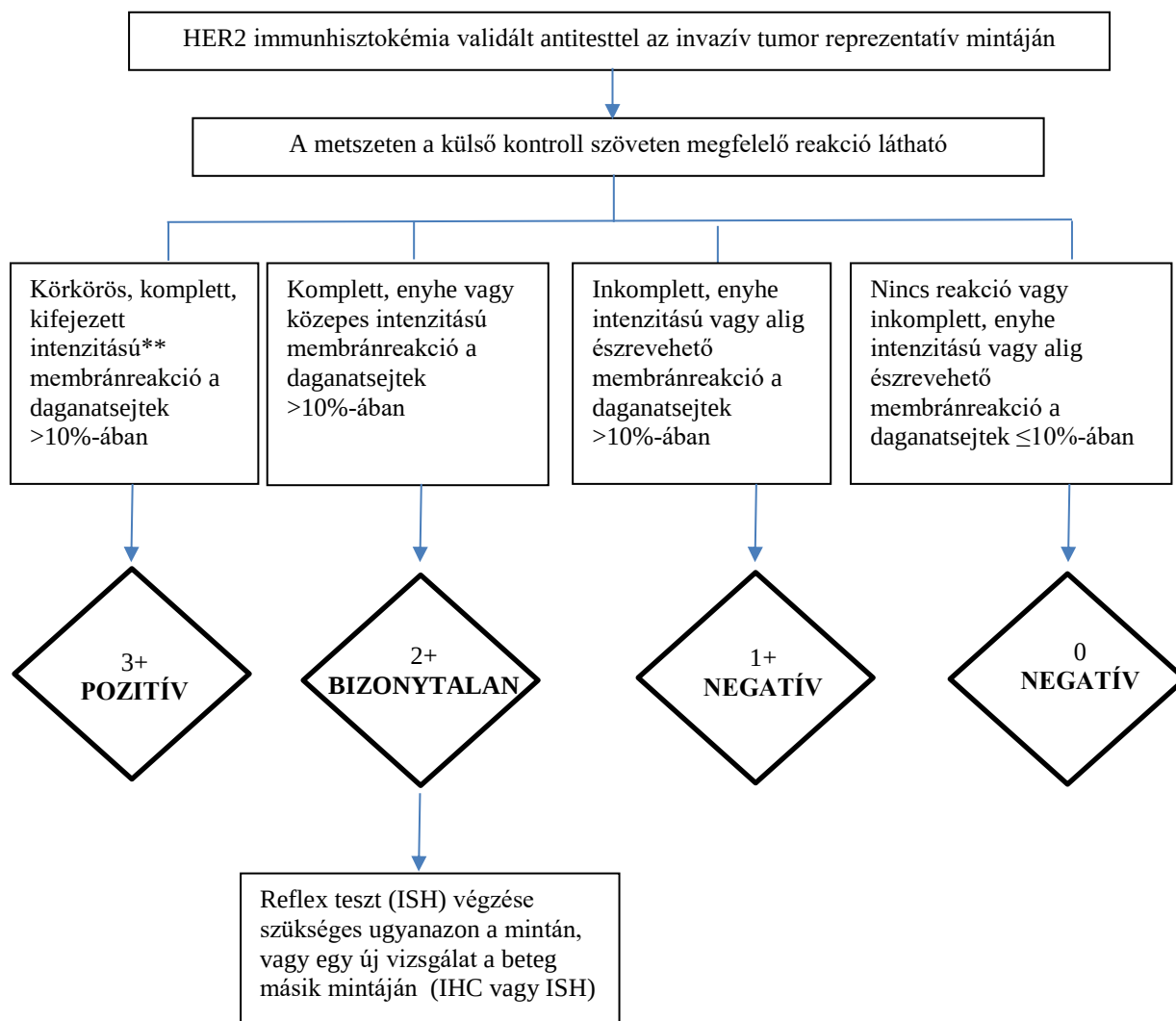
Recidív vagy metasztatikus tumor minták vizsgálata esetén újra el kell végezni a szteroidhormon-receptor meghatározást.

Prediktív (a terápiát befolyásoló) immunhisztokémiai vizsgálatokat végző patológiai osztályok esetén elvárás, hogy külső minőségbiztosítási programban vegyenek részt, és ott megfelelő minősítést érjenek el.

Külső kontroll szövet használata javasolt és célszerű olyan blokkot választani az immunhisztokémiai reakció végzéséhez, amelyben belső kontroll is található.

13. táblázat

HER2 vizsgálatok értékelése* (13, 66)

MEGJEGYZÉS. A kiadott lelet feltételezi, hogy nincs ellentmondás a szövettani típus és a HER2 státusz között. *** Szokatlan mintázatú HER2 IHC reakciót is láthatunk, melyeket a fenti definíciók nem fednek le. Ezek ritkán fordulnak elő, és a legtöbb esetben 2+ (bizonytalan) esetként kell interpretálni.

Pl., bizonyos speciális emlőrák típusokban laterális vagy basolaterális kifejezett intenzitású reakció fordulhat elő, ezeket az eseteket 2+ -ként értékeljük az IHC reakcióban és nem ritka, hogy ISH-val amplifikációt mutatnak. Másik példa a $\leq 10\%$ -ban látható komplett, kifejezett intenzitású membránpozitivitás (heterogenitás). Ezeket az eseteket 2+-ként értékeljük, de nem ritka, hogy a tumor további mintáiban eltérő eredményt látunk.

HER2 (kettős próbával végzett) ISH eredmény alapján történő csoportosítás

1. csoport: POZITÍV

HER2/CEP17 arány ≥ 2.0 ÉS az átlagos HER2 kópiaszám sejtenként ≥ 4.0

2. csoport: *HER2/CEP17 arány ≥ 2.0 ÉS az átlagos HER2 kópiaszám sejtenként < 4.0 . Csak akkor tekintendő pozitívnak, ha az IHC 3+*
3. csoport: *HER2/CEP17 arány sejtenként < 2.0 ÉS az átlagos HER2 kópiaszám ≥ 6.0 . Csak akkor tekintendő pozitívnak, ha az IHC 2+ vagy 3+*
4. csoport: *HER2/CEP17 arány < 2.0 ÉS az átlagos HER2 kópiaszám sejtenként ≥ 4.0 de < 6.0 . Csak akkor tekintendő pozitívnak, ha az IHC 3+*

5. csoport: NEGATÍV

HER2/CEP17 arány < 2.0 ÉS az átlagos HER2 kópiaszám sejtenként < 4.0

ISH csoportok	Biológia	HER2/CEP17 arány	Átlagos HER2 kópiaszám	2018 ASCO/CAP ajánlás
1	Klasszikus HER2 amplifikált tumor	≥ 2	≥ 4	Pozitív
2	17-es kromoszóma monoszómia	≥ 2	< 4	Negatív, kivéve ha a HER2 IHC 3+
3	Ko-amplifikáció (korábban 17-es kromoszóma poliszómia)	< 2	≥ 6	Negatív, kivéve, ha a HER2 IHC 2+ vagy 3+
4	Borderline/bizonytalan	< 2	≥ 4 és < 6	Negatív, kivéve ha a HER2 IHC 3+
5	Klasszikus HER2 nem amplifikált tumor	< 2	< 4	Negatív

Az ASCO/CAP 2018-as HER2 szakmai ajánlás összefoglalása

Célzott kezelés szempontjából **pozitívnak** tekinthetők a 3+ értékelésű esetek, és **bizonytalan**nak a 2+ értékelésű esetek, beleértve az erős membránfestődést a sejtek $< 10\%$ -ában mutató eseteket. **Negatív**nak kell tekinteni a 0 és 1+ értékelésű eseteket.

(F)ISH: IHC-vel bizonytalan HER2 státuszú esetekben **kötelező** elvégezni.

* A legfrissebb (2018-as) ASCO/CAP ajánlások alapján (ASCO/CAP)

** Kis nagytással is tisztán látható homogén, összefüggő daganatsejt populációban.

*** HER2 pozitivitás az alábbi tumortípusokban gyakorlatilag nem fordul elő:

Hisztológiai grade 1 NST carcinomák

Klasszikus lobularis carcinoma, ösztrogén- és progeszteron receptor pozitív

Tubularis carcinoma

Mucinosus carcinoma

Cribriform carcinoma
Adenoid cysticus carcinoma

Az alábbi esetekben el kell végezni a HER2 vizsgálatot a sebészi preparatumban akkor is, ha a core biopsziás mintán korábban ez megtörtént:

- ha a core biopsziás mintában kis mennyiségű tumorszövet volt vagy a tumor invazív komponense csak a sebészi preparatumban vált láthatóvá;

- ha a műtéti mintában high grade carcinomát látunk, amely a core biopsziás mintában nem volt jelen, illetve olyan morfológiai heterogenitás vagy eltérő további tumorgóc mutatkozik, amelyet a core biopszia nem reprezentált (28);

- ha felmerül a gyanú, hogy a core biopsziás minta feldolgozásakor preanalitikai hiba lépett fel;

- ha a core biopsziás mintában a HER2 meghatározás bizonytalan eredményt adott;

- ha a core biopsziás mintában a HER2 pozitivitás heterogén volt;

- neoadjuváns kezelés után visszamaradt tumorban

Recidív vagy metasztatikus tumor minták vizsgálata esetén újra el kell végezni a HER2 meghatározást.

HER2 heterogenitás

A heterogenitás definíciója: aggregált sejtpopuláció, ami amplifikált sejtekből áll és a vizsgált metszeten a tumorsejtek >10%-át alkotja. A mozaikszerűen, elszórtan jelenlévő egyes amplifikált sejtek nem tartoznak ebbe a kategóriába. A fenti definíció szerinti esetek ritkák.

Az amplifikált és a nem amplifikált területeket külön kell vizsgálni, és külön kell megadni a *HER2*/CEP17 arányt és az átlagos *HER2* kópiaszámot sejtenként a kétféle sejtpopulációban.

Az amplifikált tumorsejt populáció arányát meg kell adni a leletben. A nem amplifikált és amplifikált területeket tartalmazó eseteket *HER2* pozitívnak kell tekinteni.

Morfológiai heterogenitás esetén a műtéti anyagban ajánlott megismételni a *HER2* meghatározást (66).

Prediktív (a terápiát befolyásoló) immunhisztokémiai vizsgálatokat végző patológiai osztályok esetén elvárás, hogy külső minőségbiztosítási programban vegyenek részt, és ott megfelelő minősítést érjenek el.

14. táblázat

Multigén expresszió alapuló / molekuláris prognosztikai tesztek áttekintése (74-77)

Teszt	Módszer	Vizsgált gének/fehérjék száma	Betegcsoport/ teszt szerepe	ASCO/NC CN ajánlás
OncotypeDX Tumor RNS	RT-PCR	21 gén (16 gén + 5 referencia gén)	ER/PR+, HER2-, pN0 ER/PR+, HER2-, pN1/ Kiújulás kockázatának becslése, kemoterápia szükségességének megítélése (prediktív és prognosztikus)	erős
MammaPrint Tumor RNS	Microarray	70 gén	ER/PR+, HER2-, pN0 ER/PR+, HER2-, pN1/ Kiújulás kockázatának becslése, kemoterápia szükségességének megítélése (prognosztikus)	erős
Prosigna (PAM50) Tumor RNS	Microarray	50 gén + 5 referencia gén	ER/PR+, HER2-, pN0	közepes
EndoPredict Tumor RNS	RT-PCR	12 gén (8 gén + 3 RNS referencia gén + 1 DNS referencia gén)	ER/PR+, HER2-, pN0 Kemoterápia, elnyújtott hormonterápia szükségességének a megítélése	közepes
Csírsejtes mutáció vizsgálata Vértől nem tumor DNS	Sanger szekvenálás vagy NGS	BRCA1-2	Örökletes emlőrák kiszűrése: 40 év alatti beteg, emlőrák családi halmozódása, tripla negatív emlőcarcinoma, előzményben petefészek tumor, PARP inhibitor terápia iránti érzékenység	Erős

Gén panel teszt: hotspot mutációk, amplifikációk, fúziók; mikroszatellita instabilitás (Tumor DNS, RNS)	NGS, PCR, FISH, IHC	ESR1, PIK3CA, RB1, FGFR1, NTRK, mikroszatellita markerek, MLH1, MSH2, MSH6, PMS2	Hormonterápia rezisztencia, CDK4/6 inhibitor rezisztencia...	Klinikai képtől függő indikáció
--	--------------------------------	--	---	--

15. táblázat

Az emlőrákok terápiás besorolását segítő immunhisztokémián alapuló beosztás a 2015. évi St Gallen konszenzus konferencia ajánlásai alapján (64)

Klinikai osztályozás	Megjegyzések
Tripla negatív	ER-/PR-/HER2-
Hormon receptor negatív, HER2 pozitív	kritériumokat ld. fentebb
Hormon receptor pozitív, HER2 pozitív	kritériumokat ld. fentebb
Hormon receptor pozitív, HER2 negatív: luminalis tumorok spektruma	
Erős hormon receptor pozitivitás, alacsony proliferáció, kis tumortömeg (luminalis A-szerű)	Erős hormon receptor expresszió, alacsony Ki67 jelölődési index. pN0 -pN1, pT1-pT2
Intermedier	
Kevésbé hormon receptor pozitív, fokozott proliferáció, nagy tumortömeg (luminalis B-szerű)	Alacsonyabb hormon receptor expresszió, magas Ki67 jelölődési index, $\geq$ pN2, hisztológiai grade 3, extenzív lymphovascularis invasio, $\geq$ pT3

Megjegyzések:

Az 1% - 9% közötti ER pozitivitást a St Galleni Expert Konszenzus Konferencia bizonytalannak minősítette és az egyedüli adjuváns hormonkezelés indikációjához nem tartotta elégségesnek.

A Ki67 jelölődési index megítélése az egyes laboratóriumok átlagos Ki67 értékeinek tükrében kell, hogy történjen: pl. ha a median Ki67 jelölődési index 20%, ebben az esetben a 10% alatti érték egyértelműen alacsony, a 30% vagy afölötti érték biztosan magas.

Megjegyzés:

A konszenzUSDokumentum termékmegjelenítést tartalmaz. Az egyes komplex molekuláris vizsgálatok egyediek, és bár körülírhatóak pl. a vizsgált gének számával a név megjelölése nélkül, de akkor nem feltétlenül mindenki érti meg, hogy miről van szó. Emiatt a forrásmunkák némelyikének gyakorlatában osztozva, a tesztek forgalmi nevükön szerepelnek. A szerzőknek semmi ezzel kapcsolatos érdekütközése nincsen.

Irodalom:

1. Cserni G, Francz M, Járay B, et al. Az emlőrák patológiai diagnosztikája, feldolgozása és kórszövettani leletezése. Szakmai   tmutat  s a III. Eml  r  k Konszenzus Konferencia alapján. Magyar Onkol  gia 60:209-228, 2016
2. Todd JH, Dowle C, Williams MR, et al. Confirmation of a prognostic index in primary breast cancer. Br J Cancer 56:489-492, 1987
3. Harvey JM, Clark GM, Osborne CK, et al. Estrogen receptor status by immunohistochemistry is superior to the ligand-binding assay for predicting response to adjuvant endocrine therapy in breast cancer. J Clin Oncol 17:1474-1481, 1999
4. Tóth J, Cserni G, K  lm  n E, et al. Az eml  r  k patológiai feldolgozása   s kórszövettani leletezése. Magyar Onkol  gia 44:14-16, 2000
5. Amendoeira I, Apostolikas N, Bellocq JP, et al; Ed. Wells CA. Quality assurance guidelines for pathology. In: European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis, 4th edition. Eds. Perry N, Broeders M, de Wolf C, et al. European Commission, Luxembourg, 2006; pp. 219-311
6. Blamey RW, Ellis IO, Pinder SE, et al. Survival of invasive breast cancer according to the Nottingham Prognostic Index in cases diagnosed in 1990-1999. Eur J Cancer 43:1548-55, 2007
7. J  ray B, Székely E, Ist  k R, et al. A citopatol  gus   s a radiológus egy  ttm  k  d  se a citopatol  gi  ban. LAM 17:233-237, 2007
8. Cserni G, Francz M, J  ray B, et al. Az eml  r  k patológiai diagnosztik  ja, feldolgozása   s kórszövettani leletezése. Magyar Onkol  gia 54:217-226, 2010
9. Hammond ME, Hayes DF, Dowsett M, et al. American Society of Clinical Oncology / College of American Pathologists guideline recommendations for immunohistochemical testing of estrogen and progesterone receptors in breast cancer. Arch Pathol Lab Med 134:e48-72, 2010
10. Cserni G, Amendoeira I, Bianchi S, et al. Distinction of isolated tumour cells and micrometastasis in lymph nodes of breast cancer patients according to the new Tumour Node Metastasis (TNM) definitions. Eur J Cancer 47:887-894, 2011
11. Wells CA, Amendoeira I, Bellocq JP, et al. S2: Pathology update. Quality assurance guidelines for pathology. In: European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis, 4th edition, Supplements. Eds. Perry N, Broeders M, de Wolf C, et al. European Commission, Office for Official Publications of the European Union, Luxembourg, 2012, pp. 73-120
12. Ellis IO, Al-Sam S, Anderson N, et al. Pathology reporting of breast disease in surgical excision specimens incorporating the dataset for histological reporting of breast cancer; June 2016. https://www.rcpath.org/uploads/assets/7763be1c-d330-40e8-95d08f955752792a/g148_breastdataset-hires-jun16.pdf (Utols   hozzáférés 2019. ok  ber 1.)

13. Wolff AC, Hammond MEH, Allison KH, et al. Human epidermal growth factor receptor 2 testing in breast cancer: American Society of Clinical Oncology/College of American Pathologists clinical practice guideline focused update. *Arch Pathol Lab Med* 142:1364-1382, 2018
14. Field AS, Schmitt F, Vielh P. IAC Standardized Reporting of Breast Fine-Needle Aspiration Biopsy Cytology. *Acta Cytol* 61:3-6, 2017
15. Field AS, Raymond WA, Rickard M, et al. The International Academy of Cytology Yokohama System for Reporting Breast Fine-Needle Aspiration Biopsy Cytopathology. *Acta Cytol* 63:257-273, 2019
16. Hoda S, Brachtel EF. International Academy of Cytology Yokohama System for reporting breast fine-needle aspiration biopsy cytopathology: A review of predictive values and risks of malignancy. *Acta Cytologica* 63:291–301, 2019
17. Ács B, Székely N, Szász AM, et al. Reliability of immunocytochemistry and fluorescence in situ hybridization on fine-needle aspiration cytology samples of **breast** cancers: A comparative study. *Diagn Cytopathol.* 44:466-471, 2016
18. Rageth CJ, O'Flynn EAM, Pinker K, et al. Second International Consensus Conference on lesions of uncertain malignant potential in the breast (B3 lesions). *Breast Cancer Res Treat* 174:279-296, 2019(Erratum in: *Breast Cancer Res Treat* 176:481-482, 2019)
19. Cardoso F, Kyriakides S, Ohno S, et al. Early breast cancer: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up. *Ann Oncol* 30:1194-1220, 2019
20. Cataliotti L, De Wolf C, Holland R, et al. Guidelines on the standards for the training of specialised health professionals dealing with breast cancer. *Eur J Cancer* 43:660-675, 2007
21. Liberman L, Dershaw DD, Rosen PP, et al. Stereotaxic 14-gauge breast biopsy: how many core biopsy specimens are needed? *Radiology* 192:793-795, 1994
22. Denkert C, von Minckwitz G, Darb-Esfahani S, et al. Tumour-infiltrating lymphocytes and prognosis in different subtypes of breast cancer: a pooled analysis of 3771 patients treated with neoadjuvant therapy. *Lancet Oncol* 19:40-50, 2018.
23. Gertych A, Mohan S, Maclary S, et al. Effects of tissue decalcification on the quantification of breast cancer biomarkers by digital image analysis. *Diagn Pathol* 9:213, 2014
24. Tot T. Clinical relevance of the distribution of the lesions in 500 consecutive breast cancer cases documented in large-format histologic sections. *Cancer* 110:2551-2560, 2007
25. Tot T, Gere M, Pekár Gy, et al. Breast cancer multifocality, disease extent, and survival. *Hum Pathol* 42:1761-1769, 2011

26. Tot T. The role of large-format histopathology in assessing subgross morphological prognostic parameters: a single institution report of 1000 consecutive breast cancer cases. *Int J Breast Cancer* 2012:395415, 2012
27. Kaufmann M, Morrow M, von Minckwitz G, Harris JR; Biedenkopf Expert Panel Members. Locoregional treatment of primary breast cancer: consensus recommendations from an International Expert Panel. *Cancer* 116:1184-1191, 2010
28. Moran MS, Schnitt SJ, Giuliano AE, et al. Society of Surgical Oncology-American Society for Radiation Oncology consensus guideline on margins for breast-conserving surgery with whole-breast irradiation in stages I and II invasive breast cancer. *J Clin Oncol* 32:1507-1515, 2014
29. Foschini MP, Miglio R, Fiore R, et al. Pre-operative management of pleomorphic and florid lobular carcinoma in situ of the breast: Report of a large multi-institutional series and review of the literature. *Eur J Surg Oncol E-Pub*:2019 Jul 5; doi: 10.1016/j.ejso.2019.07.011
30. Decker T, Ruhnke M, Schneider W. Standardisierte pathologische Untersuchung von Mamma-Excisionspräparaten. [Standardized pathologic examination of breast excision specimen. Relevance within an interdisciplinary practice protocol for quality management of breast saving therapy]. *Pathologe* 18:53-59, 1997
31. Symmans WF, Peintinger F, Hatzis C, et al. Measurement of residual breast cancer burden to predict survival after neoadjuvant chemotherapy. *J Clin Oncol* 25:4414–4422, 2007
32. Provenzano E, Bossuyt V, Viale G, et al. Standardization of pathologic evaluation and reporting of postneoadjuvant specimen in clinical trials of breast cancer: recommendations from an international working group. *Mod Pathol* 25:1185-1201, 2015
33. Hortobagyi G, Connolly JL, D'Orsi CJ, et al. Breast. In: Amin MB, Edge SB, Greene FL et al (eds) *AJCC Cancer staging manual*, 8th edn. Springer, New York, 2017; pp 587-628
helyett <https://cancerstaging.org/references-tools/deskreferences/Documents/AJCC%20Breast%20Cancer%20Staging%20System.pdf>
(Utolsó hozzáférés 2019. október 26.)
34. Brierley JD, Gospodarowicz MK, Wittekind Ch (eds) (2017) *TNM classification of malignant tumours*, 8th edn. John Wiley and Sons, Chichester
35. Schnitt SJ, Connolly JL. Pathologic prediction of early local recurrence in stage I and II breast cancer treated by primary radiation therapy. *Cancer* 53:1049-1057, 1984
36. WHO Classification of Tumours Editorial Board (2019) *WHO classification of tumours of the breast*, 5th edn. International Agency for Research on Cancer, Lyon
37. Cserni G, Sejbén A. Grading Ductal Carcinoma In Situ (DCIS) of the Breast – What's Wrong with It?" *Pathol Oncol Res* 2019 **in press** (DOI: 10.1007/s12253-019-00760-8)
38. Consensus Conference Committee. Consensus Conference on the classification of ductal carcinoma in situ. *Cancer* 80:1798-802, 1997

39. Silverstein MJ. The University of Southern California/Van Nuys prognostic index for ductal carcinoma in situ of the breast. *Am J Surg* 186:337-343, 2003
40. Salgado R, Denkert C, Demaria S, et al. The evaluation of tumor-infiltrating lymphocytes (TILs) in breast cancer: recommendations by an International TILs Working Group 2014. *Ann Oncol* 26:259-271, 2015
41. Dieci MV, Radosevic-Robin N, Fineberg S, et al; International Immuno-Oncology Biomarker Working Group on Breast Cancer. Update on tumor-infiltrating lymphocytes (TILs) in breast cancer, including recommendations to assess TILs in residual disease after neoadjuvant therapy and in carcinoma in situ: A report of the International Immuno-Oncology Biomarker Working Group on Breast Cancer. *Semin Cancer Biol* 52:16-25, 2018.
42. Dushyanthen S, Beavis PA, Savas, P et. al. Relevance of tumor-infiltrating lymphocytes in breast cancer. *BMC Medicine* 13:202, 2015
43. Loi S, Drubay D, Adams S, et al. Tumor-infiltrating lymphocytes and Prognosis: A Pooled Individual Patient Analysis of Early-Stage Triple-Negative Breast Cancers. *J Clin Oncol* 37:559-569, 2019
44. Krag DN, Anderson SJ, Julian TB, et al. Sentinel-lymph-node resection compared with conventional axillary-lymph-node dissection in clinically node-negative patients with breast cancer: overall survival findings from the NSABP B-32 randomised phase 3 trial. *Lancet Oncol* 11:927-933, 2010
45. Giuliano AE, McCall L, Beitsch P, et al. Locoregional recurrence after sentinel lymph node dissection with or without axillary dissection in patients with sentinel lymph node metastasis. *Ann Surg* 252:426-433, 2010
46. Galimberti V, Cole BF, Zurrida S, et al. Axillary dissection versus no axillary dissection in patients with sentinel-node micrometastases (IBCSG 23-01): a phase 3 randomised controlled trial. *Lancet Oncol* 14:297-305, 2013
47. Cserni G. Őrszemnyirokcsomó-státus és hónalji blokkdissectio az emlőrák sebészeti ellátásában. *Orv Hetil* 155:203-215, 2014
48. Cserni G. Őrszemnyirokcsomó-biopszia és axilláris blokkdisszekció korai emlőrákban – Algoritmus magyarázatokkal, nyitott kérdésekkel. *Magy Seb* 69: 4-13, 2016
49. AGO, DGS, SGS, ÖGS, Panelists, Executive Board Members; Hoffmann J, Souchon R, Lebeau A, et al. German, Austrian and Swiss consensus conference on the diagnosis and local treatment of the axilla in breast cancer. *Eur J Cancer* 49: 2277-2283, 2013
50. Lyman GH, Temin S, Edge SB, et al. Sentinel lymph node biopsy for patients with early-stage breast cancer: American Society of Clinical Oncology clinical practice guideline update. *J Clin Oncol* 32:1365-1383, 2014
51. Tew K, Irwig L, Matthews A, et al. Meta-analysis of sentinel node imprint cytology in breast cancer. *Br J Surg* 92:1068-80, 2005

52. Liu LC, Lang JE, Lu Y, et al. Intraoperative frozen section analysis of sentinel lymph nodes in breast cancer patients: a meta-analysis and single-institution experience. *Cancer* 117:250-258, 2011
53. Wolff AC, Hammond ME, Hicks DG, et al. Recommendations for Human Epidermal Growth Factor Receptor 2 Testing in Breast Cancer: American Society of Clinical Oncology / College of American Pathologists Clinical Practice Guideline Update. *Arch Pathol Lab Med* 138:241-256, 2014
54. Bussolati G, Annaratone L, Medico E, et al. Formalin fixation at low temperature better preserves nucleic acid integrity. *PLoS One* 6: e21043, 2011
55. Gündisch S, Annaratone L, Beese C, et al. Critical roles of specimen type and temperature before and during fixation in the detection of phosphoproteins in breast cancer tissues. *Lab Invest* 95:561-571, 2015
56. Di Novi C, Minniti D, Barbaro S, et al. Vacuum-based preservation of surgical specimens: an environmentally-safe step towards a formalin-free hospital. *Sci Total Environ* 408:3092-3095, 2010
57. Rakha EA, Pinder SE, Bartlett JM, et al. Updated UK Recommendations for HER2 assessment in breast cancer. *J Clin Pathol* 68:93-99, 2015
58. Mirlacher M, Kasper M, Storz M, et al. Influence of slide aging on results of translational research studies using immunohistochemistry. *Mod Pathol* 17:1414–1420, 2004
59. Williams SL, Birdsong GG, Cohen C, et al. Immunohistochemical detection of estrogen and progesterone receptor and HER2 expression in breast carcinomas: comparison of cell block and tissue block preparations. *Int J Clin Exp Pathol* 2:476-480, 2009
60. Hanna W, Barnes P, Berendt R, et al. Testing for her2 in breast cancer: current pathology challenges faced in Canada. *Curr Oncol* 19:315-323, 2012
61. Schmitt F, Vielh P. Fine-needle aspiration cytology samples: a good source of material for evaluating biomarkers in breast cancer. *Histopathology* 66:314–315, 2015
62. Vohra P, Buelow B, Chen YY, et al. Estrogen receptor, progesterone receptor, and human epidermal growth factor receptor 2 expression in breast cancer FNA cell blocks and paired histologic specimens: A large retrospective study. *Cancer Cytopathol* 124:828–835, 2016
63. Matsui A, Murata Y, Masuda N, et al. Clinical significance of evaluating hormone receptor and HER2 protein using cell block against metastatic breast cancer: a multi-institutional study. *Oncotarget* 10:5680-5689, 2019
- 63A.** Evidence-Based Series 22-1 EDUCATION AND INFORMATION 2017 A Quality Initiative of the Program in Evidence-Based Care (PEBC), Cancer Care Ontario (CCO) Guideline on Hormone Receptor Testing in Breast Cancer. <https://www.cancercareontario.ca › file › download> (utolsó hozzáférés 2019.12.13.)

64. Coates AS, Winer EP, Goldhirsch A et al. Tailoring therapies-improving the management of early breast cancer: St Gallen International Expert Consensus on the Primary Therapy of Early Breast Cancer 2015. *Ann Oncol* 26:1533-1546, 2015

64A. Allison KH, Hammond MEH, Dowsett M, et al. Estrogen and progesterone receptor testing in breast cancer: ASCO/CAP guideline update. *J Clin Oncol* 2020; E-pub: Jan 13 • DOI: [10.1200/JCO.19.02309](https://doi.org/10.1200/JCO.19.02309)

65. Rhodes A, Jasani B, Balaton AJ, et al. Study of interlaboratory reliability and reproducibility of estrogen and progesterone receptor assays in Europe. Documentation of poor reliability and identification of insufficient microwave antigen retrieval time as a major contributory element of unreliable assays. *Am J Clin Pathol* 115:44-58, 2001

66. Farshid G, Bilous M, Morey, A, et al. ASCO/CAP 2018 breast cancer HER2 testing guidelines: summary of pertinent recommendations for practice in Australia. *Pathology* 51:345—348, 2019

66A. Rakha EA, Pinder SE, Bartlett JM, et al. Updated UK Recommendations for HER2 assessment in breast cancer. *J Clin Pathol* 68:93-99, 2015

67. Pekar G, Kasselaki I, Pekar-Lukacs A, et al. Equivocal (HER2 IHC 2+) breast carcinomas: gene-protein assay testing reveals association between genetic heterogeneity, individual cell amplification status and potential treatment benefits. *Histopathology* 74:300-310, 2019

68. Krystel-Whittemore M, Xu J, Brogi E, et al. Pathologic complete response rate according to HER2 detection methods in HER2-positive breast cancer treated with neoadjuvant systemic therapy. *Breast Cancer Res Treat* 177:61-66, 2019

69. Schmid P, Adams S, Rugo HS, et al. Atezolizumab and Nab-Paclitaxel in Advanced Triple-Negative Breast Cancer. *N Engl J Med* 379:2108-2121, 2018

70. Martinez-Morilla S, McGuire J, Gaule P, et al. Quantitative assessment of PD-L1 as an analyte in immunohistochemistry diagnostic assays using a standardized cell line tissue microarray. *Lab Invest* **in press**, 2019 doi:10.1038/s41374-019-0295-9.

71. Sparano JA, Gray RJ, Ravdin PM, et al. Clinical and genomic risk to guide the use of adjuvant therapy for breast cancer. *N Engl J Med* 380:2395-2405, 2019

72. Sestak I, Martín M, Dubsky P, et al. Prediction of chemotherapy benefit by EndoPredict in patients with breast cancer who received adjuvant endocrine therapy plus chemotherapy or endocrine therapy alone. *Breast Cancer Res Treat* 377-386, 2019

73. Cardoso F, van't Veer LJ, Bogaerts J, et al; MINDACT Investigators. 70-Gene Signature as an Aid to Treatment Decisions in Early-Stage Breast Cancer. *N Engl J Med* 717-29, 2016

74. Hagemann IS. Molecular testing in breast cancer: A guide to current practices. *Arch Pathol Lab Med* 140:815-824, 2016

75. Vieira AF, Schmitt F. An update on breast cancer multigene prognostic tests—emergent clinical biomarkers. *Front Med* 5:248, 2018
76. Kodahl AR, Ehmsen S, Pallisgaard N, et al. Correlation between circulating cell-free PIK3CA tumor DNA levels and treatment response in patients with PIK3CA-mutated metastatic breast cancer. *Mol Oncol* 12:925-935, 2018
77. Mateo J, Lord CJ, Serra V, et al. A decade of clinical development of PARP inhibitors in perspective. *Ann Oncol* 30:1437-1447, 2019
78. Loibl S, Treue D, Budczies J, et al. Mutational diversity and therapy response in breast cancer: A sequencing analysis in the neoadjuvant GeparSepto trial. *Clin Cancer Res* 25:3986-3995, 2019
79. Krenács T, Fónyad L, Glasz T, et al. Patológiai mintaelőkészítés és –feldolgozás. In: Patológiai és molekuláris onkodiagnosztikai módszerek. Szerk.: Krenács T, Bödör Cs, Matolcsy A. Medicina Kiadó
80. Schneider F, Maurer C, Friedberg RC. International Organization for Standardization (ISO) 15189. *Ann Lab Med* 37:365-370, 2017